

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”.

Institucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Operacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej

„Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Materiał opracowany na zlecenie Dolnośląskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego z siedzibą we Wrocławiu.

Wieloletni Plan Strategiczny dotyczący Dolnośląskiego Partnerstwa ds. Wody (DPW) na terenie powiatu zgorzeleckiego

Plan rozwoju gospodarki
wodnej w powiecie
zgorzeleckim do roku 2026

Spis treści

1. Wstęp	3	6.2. Określenie celów strategicznych	28
1.1. Idea Lokalnych Partnerstw ds. Wody	3	6.3. Działalność spółek wodnych	29
1.2. Skład instytucjonalny i osobowy Dolnośląskiego Partnerstwa ds. Wody na terenie powiatu zgorzeleckiego	3	7. Plan działań na przyszłość – ranking inwestycji	30
1.3. Zakres kompetencji instytucji mających wpływ na gospodarkę wodną w powiecie	4	8. Potrzeby związane z wiedzą i informacją na temat racjonalnej gospodarki wodą i doradztwem „wodnym” w celu zwiększenia świadomości i kompetencji rolników, mieszkańców obszarów wiejskich, w tym dzieci i młodzieży	30
2. Charakterystyka regionu	5	8.1. Zapotrzebowanie na informację i promocję w zakresie gospodarki wodą, jej wykorzystania i oszczędzania	30
2.1. Lokalizacja – województwo, powiat, gminy	5	8.2. Zapotrzebowanie na usługi doradcze	31
2.2. Przynależność do zlewni rzeki i zasoby wodne terenu	6	9. Działalność Dolnośląskiego Partnerstwa ds. Wody w powiecie w przyszłości	31
2.3. Ogólny opis obszaru, udział lasów, obszarów przyrodniczo chronionych (parki narodowe, krajobrazowe, Natura 2000)	8	9.1. Funkcjonowanie DPW w kolejnych latach	31
2.4. Rolnictwo i inne dziedziny gospodarki	9	9.2. Partnerzy DPW	31
2.5. Charakterystyka rolnictwa	10	9.3. Kompetencje DPW	31
2.6. Uprawy na terenie powiatu z podziałem na gminy	11	9.4. Źródła finansowania DPW	32
2.7. Warunki glebowe	15	9.5. Umocowania prawne DPW	32
2.8. Informacje o występowaniu suszy	16	10. Podsumowanie	32
2.9. Dane meteorologiczne	19	10.1. Wnioski z poszczególnych spotkań	32
3. Zasoby i stan infrastruktury wodnej	22	10.2. Rekomendacje dla MRiRW i powiatu	32
4. Nawadnianie w powiecie – stan obecny	24	10.3. Plan działań na przyszłość	33
5. Funkcjonowanie spółek wodnych na obszarze powiatu	26	11. Zakończenie	33
6. Potrzeby inwestycyjne oraz zmiany organizacyjno-prawne w celu pozyskania niezbędnej ilości wody dla rolnictwa w powiecie	28	Spis źródeł	34
6.1. Analiza problemów i propozycje rozwiązań w zakresie gospodarki wodnej w powiecie	28	Załączniki	34
		Załącznik nr 1	34
		Załącznik nr 2	44

Wydawca:
Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego

Opracowanie:
Katarzyna Wartalska, Wydział Inżynierii Środowiska, Politechnika Wroclawska

Redakcja i korekta:
Izabela Liskowiak-Jaremko, Magdalena Kuryś, Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego

1. Wstęp

1.1. Idea Lokalnych Partnerstw ds. Wody

W obliczu zachodzących zmian klimatycznych, konieczne staje się przygotowanie polskiego rolnictwa na ich negatywne skutki. Są one związane przede wszystkim z utrudnionym dostępem do wody czystej i występującym coraz częściej zjawiskiem suszy. Podjęcie działań w ramach racjonalnej gospodarki wodnej wymaga zatem dostępu do wiedzy na następujące tematy [1]:

- zasoby wodne na analizowanym obszarze,
- prognozy meteorologiczne w bieżącym sezonie wegetacyjnym,
- szacowane zużycie i analiza tempa odzyskiwania wód.

Duże znaczenie ma również edukacja społeczeństwa – propagowanie dobrych praktyk optymalizujących zużycie wody, a także retencjonowanie wód w okresach nadmiaru, co umożliwi wykorzystanie tych zasobów w czasach niedoboru (podczas okresów bezopadowych) [2].

Aby zrealizować wymienione zadania, podjęto inicjatywę utworzenia Lokalnych Partnerstw do spraw Wody (LPW). Projekt realizowany jest przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie przy współpracy z Wojewódzkimi Ośrodkami Doradztwa Rolniczego. Głównym celem powstania LPW jest nawiązanie współpracy między podmiotami mającymi wpływ na zarządzanie gospodarką wodną w rolnictwie i na obszarach wiejskich. Wśród celów szczegółowych LPW wymienia się [3]:

- aktywizację i integrację środowisk lokalnych poprzez wzajemne poznanie zakresów działania i potrzeb;
- diagnozę sytuacji w zakresie zarządzania zasobami wody pod kątem potrzeb rolnictwa i mieszkańców obszarów wiejskich;
- wypracowanie wspólnych rozwiązań na rzecz poprawy szeroko pojętej gospodarki wodnej w rolnictwie i na obszarach wiejskich;
- wypracowanie propozycji co do przyszłych ram prawno-organizacyjnych działania struktur LPW, o tych samych zadaniach na terenie całego kraju;

Zamierzonymi efektami realizacji projektu są:

- zaktywizowanie społeczności lokalnych do podejmowania wspólnych działań na rzecz zrównoważonej gospodarki wodą i ograniczenia zanieczyszczeń wody;
- zdiagnozowanie zasobów na terenie powiatów oraz przeanalizowanie głównych problemów związanych z wodą na tych obszarach;
- zebranie od członków nowo utworzonych LPW propozycji rozwiązań, które będą podstawą do przedstawienia rekomendacji i wypracowania modelu funkcjonowania przyszłych LPW na terenie całego kraju;
- utworzenie sieci tematycznej ds. wody z udziałem LPW dla wzmocnienia przepływu wiedzy i innowacji w rolnictwie z udziałem doradztwa rolniczego, instytucji naukowych, samorządów, rolników i podmiotów publicznych;
- upowszechnienie problemu zrównoważonej gospodarki wodą wśród rolników i mieszkańców obszarów wiejskich;
- upowszechnienie dobrych praktyk związanych z korzystaniem z wody, jej gromadzeniem i oszczędzaniem.

Głównym efektem będzie więc poprawa efektywności zarządzania wodą na obszarach wiejskich.

1.2. Skład instytucjonalny i osobowy Dolnośląskiego Partnerstwa ds. Wody na terenie powiatu zgorzeleckiego

Do udziału w tworzeniu Dolnośląskiego Partnerstwa ds. Wody na terenie powiatu zgorzeleckiego zaproszono instytucje i organy władzy samorządowej odgrywające na terenie powiatu kluczowe role w zakresie gospodarowania wodą. Przeprowadzone w ramach projektu spotkania umożliwiły powołanie składu instytucjonalnego i osobowego DPW (tabela 1). Wymienione instytucje i osoby

fizyczne podpisały Deklaracje współpracy w ramach tworzonego DPW na terenie powiatu zgorzeleckiego.

Tab. 1. Skład instytucjonalny i osobowy DPW w powiecie zgorzeleckim

Lp.	Nazwa instytucji/osoba fizyczna	Przedstawiciel
1	Urząd Gminy Sulików	Marta Brzozowska
2	Urząd Gminy Zgorzelec	Sylwia Prabucka
3	Osoba fizyczna	Wojciech Majewski
4	Osoba fizyczna (właściciel gospodarstwa rolnego)	Andrzej Kondracki

1.3. Zakres kompetencji instytucji mających wpływ na gospodarkę wodną w powiecie

Zakres kompetencji instytucji mających wpływ na gospodarkę wodną w powiecie określają akty prawne:

- PGW Wody Polskie – Ustawa z 20 lipca 2017 r. Prawo wodne;
- Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska – Ustawa z 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie;
- jednostki organizacyjne Lasów Państwowych – Ustawa z 28 września 1991 r. o lasach;
- spółki wodne – Ustawa z 20 lipca 2017 r. Prawo wodne;
- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa – Ustawa z 29 grudnia 1993 r. o utworzeniu ARiMR;
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej – Ustawa z 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska.

Zgodnie z Art. 14. Ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne, organami właściwymi w sprawach gospodarowania wodami są [4]:

- minister właściwy do spraw gospodarki wodnej;
- minister właściwy do spraw żeglugi śródlądowej;
- Prezes Wód Polskich;
- dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej Wód Polskich;
- dyrektor zarządu zlewni Wód Polskich;
- kierownik nadzoru wodnego Wód Polskich;
- dyrektor urzędu morskiego;
- wojewoda;
- starosta;
- wójt, burmistrz lub prezydent miasta.

Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie

Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie jest od 1 stycznia 2018 r. głównym podmiotem odpowiedzialnym za krajową gospodarkę wodną [5]. Na wszystkich szczeblach struktury działają trzy podstawowe pionierzy merytoryczne:

- Pion ochrony przed powodzią i suszą – prowadzenie spraw związanych z tymi zjawiskami; prowadzenie spraw związanych z zapewnieniem wody na potrzeby rolnictwa oraz spraw związanych z monitorowaniem sytuacji hydrologicznej i sytuacjami kryzysowymi;
- Pion usług wodnych – prowadzenie spraw związanych z użytkownikami wód;
- Pion zarządzania środowiskiem wodnym – prowadzenie spraw związanych przede wszystkim z wdrażaniem dyrektyw unijnych; prowadzenie spraw związanych z obszarami chronionymi; prowadzenie Systemu Informatycznego Gospodarki Wodnej.

Zadania Wód Polskich wykonywane przez Regionalne zarządy gospodarki wodnej, to m.in. postępowanie w sprawach zgód wodnoprawnych, w sprawach dotyczących decyzji określających warunki dopuszczalności wprowadzania wód i ścieków, zakazu podejmowania niektórych działań

na obszarach wód lub szczególnego zagrożenia powodzią, ochrona ludności i mienia przed powodzią, wykonywanie urządzeń melioracji wodnych, ustalanie wysokości części opłaty melioracyjnej, korekta wysokości opłaty melioracyjnej za niewykonywanie obowiązku utrzymywania urządzeń melioracji wodnych oraz wzywianie do usuwania zanieczeń w zakresie gospodarki wodnej. Nadzory wodne m.in. prowadzą sprawy dotyczące zgłoszeń wodnoprawnych, realizują i współdziałają w realizacji działań służących prowadzeniu zrównoważonego gospodarowania wodami, utrzymują i eksploatują urządzenia wodne będące własnością Skarbu Państwa, zapewniają należyty stan techniczny, obsługę i bezpieczeństwo budowli hydrotechnicznych będących własnością Skarbu Państwa. Obszar powiatu zgorzeleckiego znajduje się na terenie działania RZGW Wrocław. W powiecie zgorzeleckim zlokalizowana jest jednostka RZGW we Wrocławiu – Nadzór Wodny Zgorzelec.

Nadleśnictwa

Na terenie powiatu zgorzeleckiego funkcjonują trzy Nadleśnictwa: Pieńsk, Ruszów i Węgliniec. Nadleśnictwa odpowiedzialne są za prowadzenie gospodarki leśnej zgodnie z ustawą z dnia 28 września 1991 r. o lasach. Zarządzają lasami, gruntami i innymi nieruchomościami Skarbu Państwa, pozostającymi w zarządzie Lasów Państwowych oraz chronią zasoby leśne i mienie Nadleśnictw.

Spółki wodne

Zgodnie z art. 441 ust. 1 Prawa wodnego [4] są to niepubliczne formy organizacyjne, które nie działają w celu osiągnięcia zysku, zrzeszają osoby fizyczne lub prawne na zasadzie dobrowolności i mają na celu zaspokajanie wskazanych przepisami ustawy potrzeb w zakresie gospodarowania wodami. Natomiast według art. 441 ust. 3 Prawa wodnego spółki wodne mogą być tworzone w szczególności do wykonywania, utrzymywania oraz eksploatacji urządzeń, w tym urządzeń wodnych, służących do:

- 1) zapewnienia wody dla ludności, w tym uzdatniania i dostarczania wody;
- 2) ochrony wód przed zanieczyszczeniem, w tym odprowadzania i oczyszczania ścieków;
- 3) melioracji wodnych oraz prowadzenia racjonalnej gospodarki na zmeliorowanych gruntach;
- 4) ochrony przed powodzią;
- 5) odwadniania gruntów zabudowanych lub zurbanizowanych.

Związek samorządów powiatowych ze spółkami wodnymi wynika z tego, że to starosta sprawuje nadzór nad ich działalnością (zgodnie z art. 462 Prawa wodnego) [6].

2. Charakterystyka regionu

2.1. Lokalizacja – województwo, powiat, gminy

Powiat zgorzelecki położony jest w zachodniej części województwa dolnośląskiego i sąsiaduje z czterema powiatami: bolesławieckim, lubańskim, żarskim i żagańskim oraz z Republiką Federalną Niemiec (rys. 1).

Rysunek 1. Lokalizacja powiatu zgorzeleckiego na tle województwa dolnośląskiego (źródło: wikipedia)

Powiat składa się z siedmiu gmin: dwóch gmin miejskich (Zawidów, Zgorzelec), trzech gmin miejsko-wiejskich (Bogatynia, Pięnsk, Węgliniec), dwóch gmin wiejskich (Sulików, Zgorzelec) (rys. 2).

Powiat zgorzelecki zajmuje powierzchnię 839 km² (ok. 4,2% całkowitej powierzchni województwa dolnośląskiego). Sieć osadniczą powiatu tworzy pięć miast (Bogatynia, Pięnsk, Węgliniec, Zawidów, Zgorzelec) i 72 miejscowości wiejskich, przy czym ośrodki miejskie zajmują łącznie 12%, natomiast tereny wiejskie – 88% powierzchni powiatu.

W gminach powiatu zgorzeleckiego znajdują się 64 sołectwa. Zestawienie powierzchni przypisanych do poszczególnych gmin zestawiono w tabeli 1 [7].

Rysunek 2. Położenie gmin powiatu zgorzeleckiego (źródło: osp.org.pl)

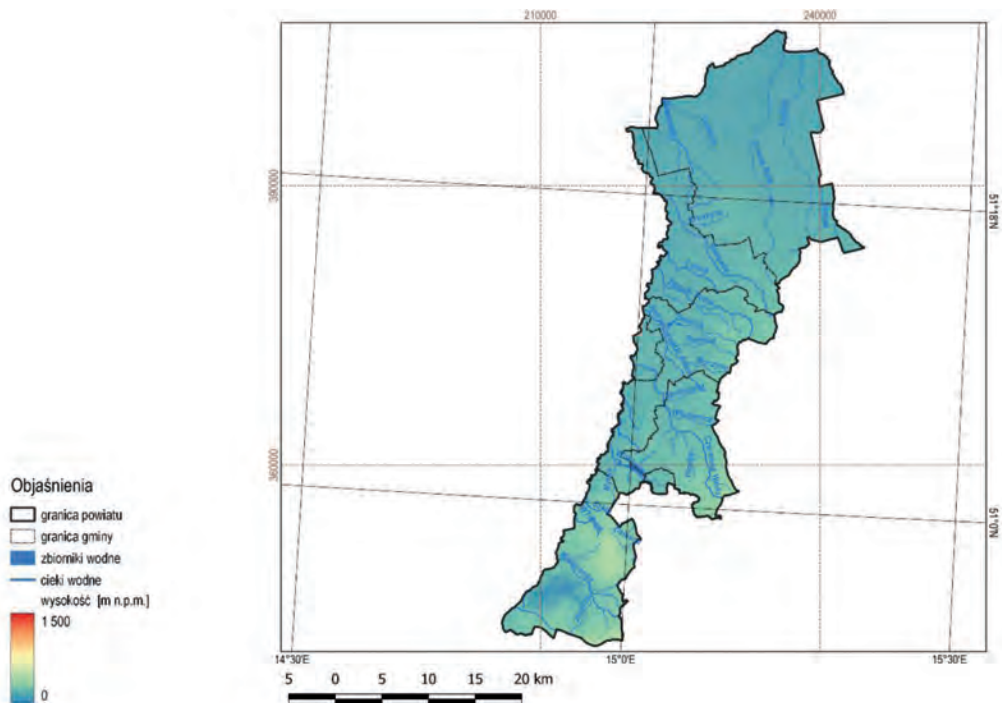
Tab. 1. Zestawienie powierzchni i liczby mieszkańców gmin powiatu zgorzeleckiego [7]

Nazwa gminy	Typ gminy	Powierzchnia (km ²)	Liczba mieszkańców (2020 r.)
Zawidów	miejska	6	4 132
Zgorzelec	miejska	16	29 810
Bogatynia	miejsko-wiejska	136	22 633
Pięnsk	miejsko-wiejska	111	9 025
Węgliniec	miejsko-wiejska	338	8 205
Sulików	wiejska	95	6 030
Zgorzelec	wiejska	137	8 551
Razem		839	88 386

2.2. Przynależność do zlewni rzeki i zasoby wodne terenu

Wody powierzchniowe

Główną rzeką powiatu zgorzeleckiego jest Nysa Łużycka, płynąca wzdłuż zachodnich granic powiatu i państwa (rys. 3). Na terenie gminy Węgliniec znajdują się również dopływy rzeki Bóbr. Głównym ciekim Nysy Łużyckiej na terenie gminy Węgliniec jest Czarna Mała (dopływ Bobru) wraz ze swym lewobrzeżnym dopływem Gumnica. Wzdłuż wschodnich krańców gminy płynie Czarna Wielka. Oprócz nich przez teren gminy przepływa rzeka Ziębina (lewobrzeżny dopływ Czernej Wielkiej). Na wododziale pomiędzy Czarną Małą, a Czarną Wielką zbudowano 32 stawy hodowlane o łącznej powierzchni 625 ha. Na terenie gminy Węgliniec znajdują się liczne stawy, niejednokrotnie zlokalizowane na terenie obszarów leśnych. Ich stan techniczny w wielu przypadkach jest niezadowalający.

Rys. 3. Numeryczny model terenu i sieć rzeczna powiatu zgorzeleckiego

Największym zbiornikiem wodnym na terenie powiatu zgorzeleckiego jest jezioro zaporowe na dolnej Witce. Długość zbiornika wynosi ok. 4 km, a maksymalna szerokość ok. 0,7 km. Średnia głębokość zbiornika to ok. 3,1 m. Głębokość przy zaporze wynosi ok. 12 m. Poniżej zapory znajduje się elektrownia wodna o mocy 0,82 MW należąca do PGE Elektrowni Turów S.A. Duży kompleks stawów hodowlanych znajduje się pomiędzy Łagowem, a Jędrzychowicami (Długi Staw – około 20 ha powierzchni), mniejsze występują koło Jerzmanek i Osieka Łużyckiego.

Na terenie powiatu zgorzeleckiego wyznaczono 21 jednolitych części wód (JCWP) [8]:

- Nysa Łużycka od Jerice do Pfaffenbach Hartau PLRW60008174139,
- Nysa Łużycka od Mandau do Miedzianki PLRW60008174159,
- Dopływ z wyrobiska Turossów PLRW60000174156,
- Miedzianka od granicy Państwa do Nysy Łużyckiej PLRW60004174169,
- Nysa Łużycka od Miedzianki do Pliessnitz PLRW60001017431,
- Witka-Smeda od Rasnice do zb. Niedów PLRW60008174239,
- Witka ze zb. Niedów do ujścia PLRW6000017429,
- Koci Potok PLRW60004174249,
- Czerwona Woda od źródła do Studzianki PLRW6000417448,
- Nysa Łużycka od Pliessnitz do Żareckiego Potoku PLRW60001917453,
- Czerwona Woda od Studzianki do Nysy Łużyckiej PLRW6000817449,
- Jędrzychowicki Potok PLRW600018174529,
- Żarecki Potok PLRW600018174549,
- Łażnik PLRW600018174552,
- Nysa Łużycka od Żareckiego Potoku do Żółtej Wody PLRW600019174579,
- Bielawka PLRW600017174569,
- Czarna Mała do Czernicy PLRW600018168679,
- Żółta Woda PLRW600017174589,

- Czernica PLRW6000181686899,
- Ziębina PLRW600018168549,
- Czarna Wielka od źródła do Ziębiny PLRW60001816853.

Wody podziemne

Obszar powiatu zgorzeleckiego leży w obrębie regionu XVI – sudeckiego, subregion: XVII – ży-tawsko-węgliniecki [8]. Zwierciadło wody ma charakter swobodny, poza obszarem miejscowości Bielawa Dolna, gdzie ma charakter subartezyjski. Poziom wodonośny występuje na głębokościach od 2,4 do 5,8 m, lokalnie głębiej – do około 17 m. Potencjalne wydajności studni, na omawianym obszarze, są zmienne od <10 m³/h w południowej części miejscowości Pieńsk i okolicy Jędrzychowic, poprzez 10–30 m³/h w rejonie Lasowa, południowej części Zgorzelca oraz na północ od Bielawy Dolnej, 30–50 m³/h w rejonie Bielawy Dolnej, oraz na zachód od Pieńska, by osiągnąć wartość 50-70 m³/h w okolicy miejscowości Żarki nad Nysą oraz Zgorzelca i 70-120 m³/h w okolicy Pieńska.

W części południowej wody czwartorzędowego piętra wodonośnego tworzą dwa poziomy wodonośne. Miąższość piętra czwartorzędowego wynosi od 5 do ponad 40 m, zalega na głębokościach od 1,2 do 61 m.

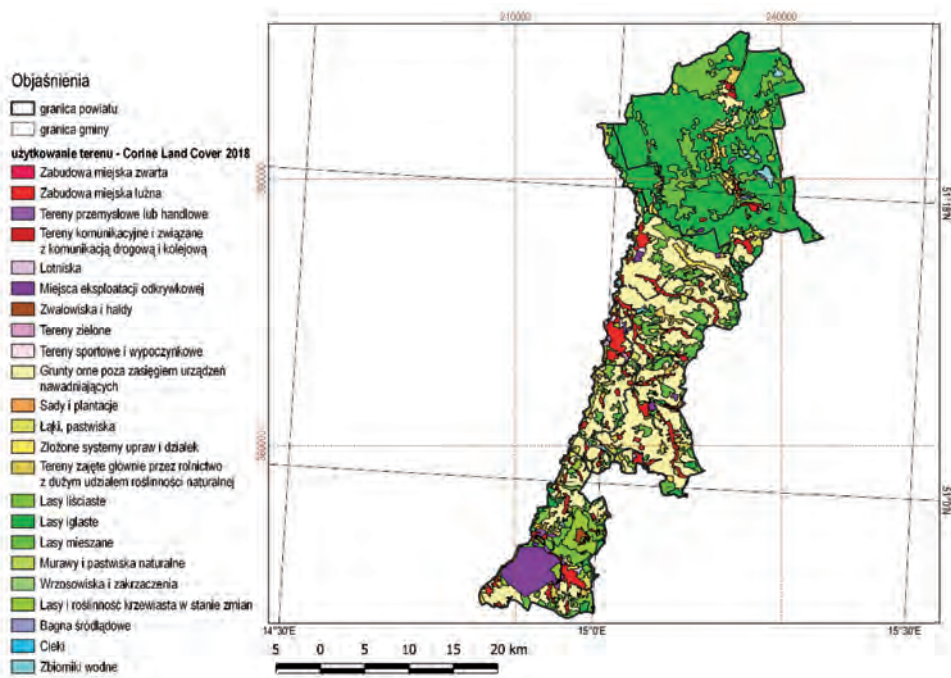
2.3. Ogólny opis obszaru, udział lasów, obszarów przyrodniczo chronionych (parki narodowe, krajobrazowe, Natura 2000)

Ważnym elementem środowiska przyrodniczego powiatu są tereny leśne (rys. 4). Powiat zgorzelecki należy do rejonów województwa dolnośląskiego o wysokim poziomie lesistości (około 53% ogólnej powierzchni w stosunku do 29,5% w skali województwa). Tereny zajęte przez rolnictwo, złożone systemy upraw i działek oraz grunty orne poza zasięgiem urządzeń nawadniających stanowią około 36% obszaru powiatu, tereny zurbanizowane – około 6%, natomiast tereny pozostałe (w tym powierzchnie zbiorników wodnych – około 8% całkowitego obszaru powiatu (tab. 2).

Tab. 2. Struktura użytkowania gruntów na terenie powiatu zgorzeleckiego

Rodzaj pokrycia terenu	Powierzchnia w km ²						
	Bogatynia	Pieńsk	Sulików	Węgliniec	Zawidów	Zgorzelec Miasto	Zgorzelec
Tereny zurbanizowane	13,56	5,09	8,82	5,5	1,12	7,7	11,65
Grunty orne poza zasięgiem urządzeń nawadniających	35,14	43,96	58,73	11,94	2,42	3,56	78,65
Łąki, pastwiska	3,65	5,95	3,83	6,64	0,38	0,63	8,38
Złożone systemy upraw i działek	0,97	5,08	0,71	4,53	0,63	0	0,91
Tereny zajęte przez rolnictwo (duży udział roślinności naturalnej)	5,94	2,2	4,65	7,6	0	0,39	7,01
Powierzchnie leśne	49,86	45,77	16,77	296,82	0,96	1,57	29,18
Zbiorniki wodne	0,25	0,31	0,04	4,4	0	0	1,34
Pozostałe tereny	26,75	1,36	0,97	1,66	0,26	2,03	0
RAZEM	136,12	109,72	94,52	339,09	5,77	15,88	137,12

Do powierzchniowych form ochrony przyrody na terenie powiatu zgorzeleckiego należy 5 obszarów Natura 2000, 3 rezerваты przyrody, 1 zespół przyrodniczo-krajobrazowy, 48 pomników przyrody [8] (mapa obszarów chronionych w Załączniku nr 2):

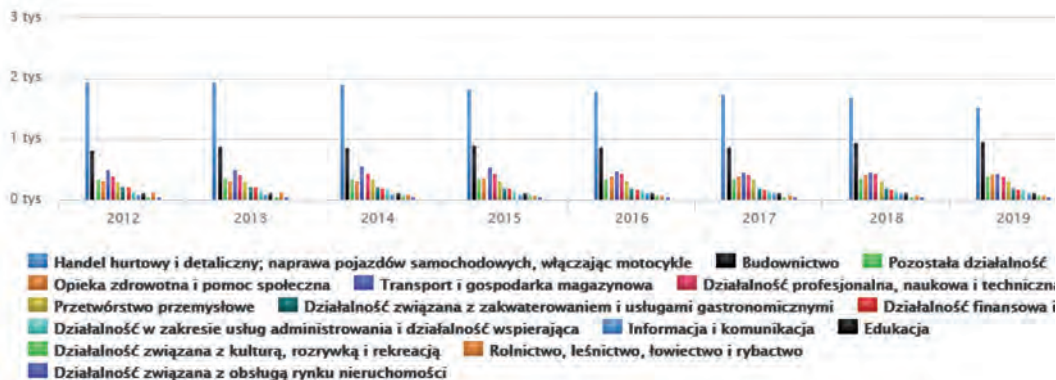
Rys. 4. Użytkowanie terenu na obszarze powiatu zgorzeleckiego

- Przełomowa Dolina Nysy Łużyckiej PLH020066 – obszar Natura 2000 (1 661,7 ha).
- Pięńska Dolina Nysy Łużyckiej – obszar Natura 2000 położony na terenie gmin: Pięńsk, Węglińiec, Zgorzelec, miasta Zgorzelec (2 353,4 ha).
- Uroczyńska Borów Dolnośląskich – obszar Natura 2000 położony na terenie gminy Węglińiec (8 067,8 ha).
- Bory Dolnośląskie PLB020005 – obszar Natura 2000 położony na terenie gminy Węglińiec i Pięńsk (ok. 30 000 ha).
- Wrzosec koło Piasecznej – rezerwat przyrody położony w granicach gminy Węglińiec; obszar w granicach powiatu: 40,16 ha.
- Torfowisko pod Węglińcem – rezerwat przyrody położony w granicach gminy Węglińiec; obszar w granicach powiatu: 1,35 ha.
- Grądy koło Posady – rezerwat przyrody położony w granicach gminy Bogatynia; obszar w granicach powiatu: 5,27 ha.
- Zespół przyrodniczo-krajobrazowy Dolina Nysy Łużyckiej – położony w dolinie rzeki Nysy Łużyckiej na terenie miasta Zgorzelec.
- Pomniki przyrody – 38 drzew, 7 grup drzew, alei, 3 inne obiekty.

2.4. Rolnictwo i inne dziedziny gospodarki

W powiecie zgorzeleckim w 2020 roku zarejestrowanych było 8 947 podmiotów gospodarki narodowej [7]. 5 714 z nich (63,9%) stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Liczba podmiotów wzrosła o 596 w stosunku do poprzedniego roku, natomiast wyrejestrowane zostały 342 podmioty. Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo zostało zadeklarowane jako rodzaj działalności przez 100 (1,1%) podmiotów gospodarczych. 1 738 podmiotów (19,4%) zadeklarowało przemysł i budownictwo, natomiast pozostałych 7 109 podmiotów w rejestrze zakwalifikowanych zostało jako pozostała działalność. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w powiecie zgorzeleckim najczęściej deklarowanymi rodzajami działalności są handel hurtowy

i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (26,9%) oraz budownictwo (18,4%).

Rys. 5. Rodzaje przeważającej działalności w powiecie zgorzeleckim w latach 2012-2019 (źródło: GUS)

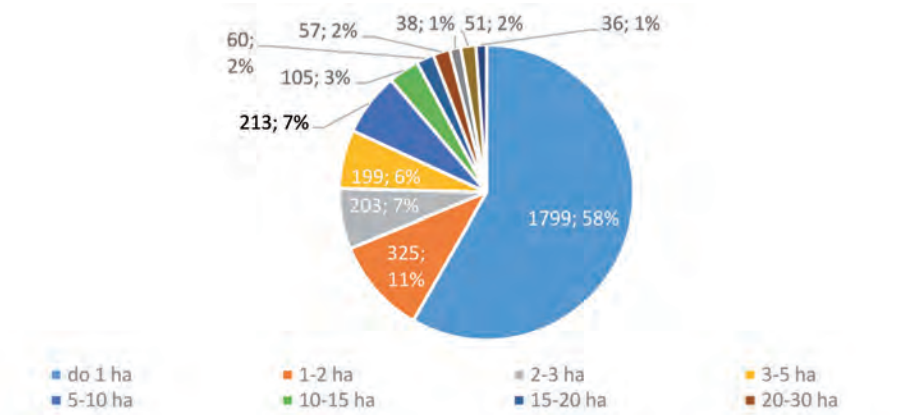
W kontekście lokalizacji podmiotów gospodarczych na terenie powiatu zgorzeleckiego wskazać należy, że w południowej części miasta Zgorzelec we wrześniu 2010 r. została utworzona podstrefa Kamiennogórskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej Małej Przedsiębiorczości. Przedsiębiorcy inwestujący na terenie Kamiennogórskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej Małej Przedsiębiorczości nabywają prawo do korzystania z pomocy publicznej w formie zwolnienia podatkowego. Przedsiębiorstwo może się ubiegać o decyzję o wsparciu, a co za tym idzie pomoc publiczną. W latach 2018-2021 Kamiennogórska Specjalna Strefa Ekonomiczna Małej Przedsiębiorczości wydała dwie decyzje o wsparciu w ramach powiatu zgorzeleckiego (stan na październik 2021 r.) [9].

2.5. Charakterystyka rolnictwa

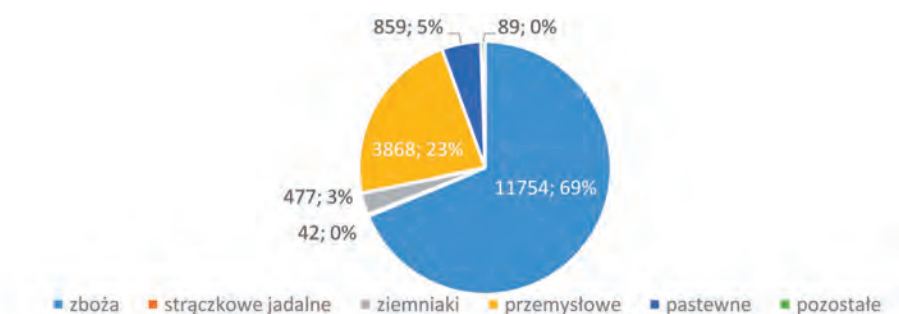
Według powszechnego spisu rolnego z 2010 r. [10] w powiecie zgorzeleckim było 3 086 gospodarstw rolnych, zajmujących łącznie obszar 22 047 ha. Na badanym terenie przeważały małe gospodarstwa rolne o powierzchni < 1ha (1 799 gospodarstw – 58%) i powierzchni 1-15 ha (940 gospodarstw – 31%). Liczbę gospodarstw rolnych z podziałem na poszczególne wielkości powierzchni przedstawiono na rys. 6.

Powierzchnia zasiewów na terenie powiatu zgorzeleckiego obejmuje obszar 17 103 ha [10]. W analizowanych gospodarstwach przeważa uprawa zbóż – występuje na 69% powierzchni (11 754 ha). Na drugim miejscu występują uprawy przemysłowe – na 23% powierzchni (3 868 ha). Pozostałe uprawy (rośliny strączkowe jadalne, ziemniaki, rośliny pastewne i inne) zajmują obszar 8% powierzchni przeznaczonej pod uprawy (rys. 7).

Część gospodarstw w powiecie poza uprawą roślin zajmuje się również chowem zwierząt. Zgodnie z powszechnym spisem rolnym z 2010 r., w powiecie zgorzeleckim znajdują się hodowle bydła, trzody chlewnej, drobiu, koni, kóz i owiec [10].

Rys. 6. Liczba gospodarstw rolnych w podziale na wielkości powierzchni

Rys. 7. Powierzchnia zasiewów według ziemiopłodów na terenie powiatu zgorzeleckiego w 2010 r.

Tab. 3. Pogłowie zwierząt gospodarskich zgodnie z PSR 2010 [szt.]

bydło ogółem	bydło (krowy)	trzoda chlewna ogółem	trzoda (lochy)	owce	kozy	konie	drób kurzy
1 513	598	2 349	186	284	112	257	35 144

2.6. Uprawy na terenie powiatu z podziałem na gminy

Szczegółowe dane dotyczące powierzchni upraw na terenie poszczególnych gmin opracowano na podstawie danych z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa [11] i zestawiono w tabeli 4.

Gmina Bogatynia

Na terenie gminy Bogatynia uprawy rolnicze zajmują obszar 3 076,19 ha (dane z 2021 r.). Największy udział wśród upraw ma pszenica – 34,6% powierzchni upraw (1 064,30 ha), na drugim miejscu jest rzepak – 17,4% (535,83 ha). Duży udział mają również uprawy kukurydzy i jęczmienia (ponad 200 ha każda). TUZ (trwałe użytki zielone) zajmują powierzchnię 153,38 ha (5,0%), natomiast powierzchnia ugorów to 190,41 ha (6,2%).

Gmina Pieńsk

Na terenie gminy Pieńsk uprawy rolnicze zajmują obszar 4 235,71 ha (dane z 2021 r.). Największy udział wśród upraw ma pszenica – 21,4% powierzchni upraw (904,89 ha), na drugim miejscu jest rzepak – 18,5% (783,50 ha). Duży udział mają również uprawy kukurydzy (492,89 ha) i jęczmienia (351,84 ha). TUZ (trwałe użytki zielone) zajmują powierzchnię 521,51 ha (12,3%), natomiast powierzchnia ugorów to 94,35 ha (2,2%).

Gmina Sulików

Na terenie gminy Sulików uprawy rolnicze zajmują obszar 5 369,88 ha (dane z 2021 r.). Największy udział wśród upraw ma pszenica – 30,1% powierzchni upraw (1 618,92 ha), na drugim miejscu jest rzepak – 20,9% (1 120,31 ha). Duży udział mają również uprawy kukurydzy (864,03 ha). TUZ (trwałe użytki zielone) zajmują powierzchnię 421,90 ha (7,9%), natomiast powierzchnia ugorów to 83,19 ha (1,5%).

Gmina Węgliniec

Na terenie gminy Węgliniec uprawy rolnicze zajmują obszar 1 595,82 ha (dane z 2021 r.). Największy udział wśród upraw mają zboża – żyto, proso, pszenżyto, owies i gryka, zajmujące łącznie powierzchnię 137,42 ha. Znaczny udział w powierzchniach upraw mają TUZ (trwałe użytki zielone), zajmując obszar 1 047,26 ha (65,6%), natomiast powierzchnia ugorów to 39,09 ha (2,4%).

Gmina Zawidów

Na terenie gminy Zawidów uprawy rolnicze zajmują obszar 181,41 ha (dane z 2021 r.). Największy udział wśród upraw ma kukurydza zajmująca powierzchnię równą 62,62 ha (34,5%) i pszenica – 28,64 ha (15,8%). Znaczny udział w powierzchniach upraw mają TUZ (trwałe użytki zielone), zajmując obszar 34,97 ha (19,3%), natomiast powierzchnia ugorów to 10,47 ha (5,8%).

Gmina Zgorzelec

Na terenie gminy Zgorzelec uprawy rolnicze zajmują obszar 7 260,91 ha (dane z 2021 r.). Największy udział wśród upraw ma pszenica – 29,8% powierzchni upraw (2 160,66 ha), rzepak – 18,8% (1362,96 ha), kukurydza – 13,1% (951,89 ha) i jęczmień – 8,7% (634,40 ha). TUZ (trwałe użytki zielone) zajmują obszar 680,54 ha (9,4%), natomiast powierzchnia ugorów to 75,43 ha (1,0%).

Gmina Zgorzelec Miasto

Na terenie gminy Zgorzelec Miasto uprawy rolnicze zajmują obszar 188,82 ha (dane z 2021 r.). Największy udział wśród upraw ma pszenica zajmująca powierzchnię równą 99,75 ha (52,8%), na drugim miejscu jest bobik – 25,60 ha (13,6%). TUZ (trwałe użytki zielone) zajmują obszar 6,75 ha (3,6%), natomiast powierzchnia ugorów to 1,00 ha (0,5%).

Tab. 4. Rodzaje upraw wraz z powierzchniami na terenie gmin powiatu zgorzeleckiego
(opracowanie własne na podstawie [11])

Rodzaj upraw	Powierzchnia w hektarach						
	Bogatynia	Pieńsk	Sulików	Węgliniec	Zawidów	Zgorzelec	Zgorzelec miasto
bobik	6,83					136,9	25,6
borówka						0,1	
burak ćwikłowy						0,02	0,11
burak pastewny		0,2	0,01			0,05	
cebula	0,02					0,09	
czosnek						0,04	
dynia	0,04					0,09	
facelia		0,42	2,87	3,88		4,21	
fenkuł						0,13	
gorczyca		0,61					
groch	40,09	4,91	72,81		5,27	45,16	
gryka	72,88	83,56	175,91	26,25		54,51	
jabłoń	2,2	0,42	13,95			4,53	
jęczmień jary	107,81	5,39	147,59	0,42		17,2	
jęczmień ozimy	134,11	346,45	67,56	2,81	7,97	617,2	3,18
kapusta						1,84	
koniczyna biała		3,88	1,24	3,42			
koniczyna czerwona	0,32	0,47	13,68	1,52		7,58	
koniczyna perska						0,08	
konopie	1,42						
kukurydza	362,33	492,89	864,03	16,56	62,62	951,89	
kukurydza cukrowa						2,56	
lucerna sierpowata		0,15	0,05			0,11	
lucerna siewna	1,83					12,47	
łubin biały		25,83		3,28		0,96	
łubin wąskolistny		31,81	1,18	11,67		1,64	
łubin żółty		1,07		6,21			
malina			0,76				
marchew jadalna						0,35	
mieszanka	13,56	34,46	17,25	16,87	6,41	23,56	1,24
nostrzyk				4,57			
ogórek						0,16	0,22

Rodzaj upraw	Powierzchnia w hektarach						
	Bogatynia	Pieńsk	Sulików	Węgliniec	Zawidów	Zgorzelec	Zgorzelec miasto
orzzech włoski						1,17	
owies	132,04	150,29	200,74	31,61	0,96	250,6	6,26
peluszką			5,95				
pietruszką						0,01	
pomidor						0,02	
por						0,1	
porzeczka		0,11					
proso	3,83		8,68	45,01		22,65	
pszenica jara	207,92	44,14	56,92	0,99		167,03	2
pszenica ozima	856,38	860,75	1 562,00	13,93	28,64	1 993,63	97,75
pszenżyto jare	13,96	5,38	4,55		4,47		
pszenżyto ozime	153,18	229,53	175,33	34,55	1,99	228,65	10,87
rzepak jary		2,4	30,23		3,54	5,8	
rzepak ozimy	535,83	781,1	1 090,08	18,39	6,19	1 357,16	
rzepik						12,77	
sad	4,64	27,68	5,93	1,14	0,34	9,89	
seradela	0,34						
słonecznik						0,71	
soja	24,28	35,86	46,53			227	14,9
szkółki				57,94			
śliwa						1,25	
topinambur		0,17					
trawy	31,07	37,92	55,49	111,71	6,82	117,89	3,72
truskawka	0,2	0,06				2,17	
tuz	153,38	521,51	421,9	1 047,26	34,97	680,54	6,75
ugór	190,41	94,35	83,19	39,09	10,47	75,43	1
uprawa nieoznaczona	4,55	3,27	7,4	8,12		19,83	
zagajnik o krótkiej rotacji			1,19			0,43	
ziemniak	6,27	12,44	11,84	3,21	0,34	42,64	
żyto jare				1,01			1,92
żyto ozime	14,47	396,23	223,04	84,4	0,41	160,11	13,3
łącznie	3 076,19	4 235,71	5 369,88	1 595,82	181,41	7 260,91	188,82

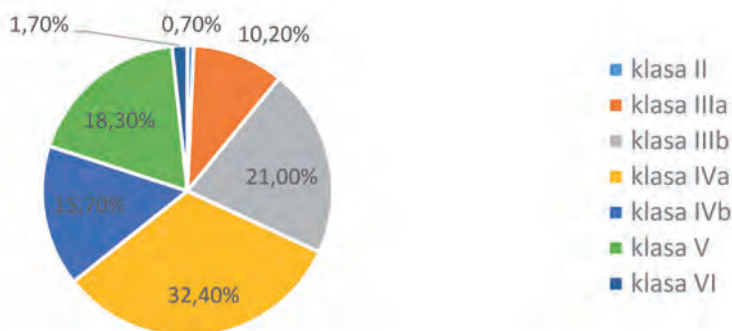
2.7. Warunki glebowe

Powiat zgorzelecki nie ma szczególnie korzystnych warunków glebowych do typowej specjalizacji rolniczej. W powiecie zgorzeleckim dominującymi glebami na użytkach rolnych są gleby bielico-we i pseudobielicowe (gleby płowe), które zajmują 56,01% powierzchni (rys. 8) [12]. Zbliżony udział w pokrywie glebowej mają gleby brunatne właściwe – bez podtypu wylugowanych (15,54%) oraz mady rzeczne (15,02%). Mniejszy udział mają gleby murszowate (6,01%), gleby brunatne właściwe wylugowane i brunatne kwaśne (5,24%). Pozostałe typy gleb występują w dużym rozproszeniu i niewielkich ilościach (łącznie 2,18% gleb, w tym 1,67% stanowią czarne ziemie).

Rys. 8. Udział procentowy powierzchni typów i podtypów gleb na użytkach rolnych w powiecie zgorzeleckim

Gleby orne najlepsze (klasa I) nie występują na terenie powiatu zgorzeleckiego (rys. 9) [12]. W niewielkich ilościach (0,7%) występują gleby II klasy bonitacyjnej. 31% gleb zaliczanych jest do III klasy bonitacyjnej. W tej klasie mieszczą się gleby o przeciętnych właściwościach fizycznych i chemicznych, na których osiągane są przeważnie wysokie plony żyta i ziemniaków oraz średnie plony pszenicy, jęczmienia, buraków cukrowych, koniczyn i warzyw. Powierzchnia gleb ornych dobrych (klasa IIIa) wynosi 10,2%. Gleby orne średnio dobre (klasa IIIb) i średniej jakości, lepsze (klasa IVa) dominują na obszarze powiatu zgorzeleckiego – odpowiednio 21,00% oraz 32,40%. Gleby klasy IVb (średniej jakości, gorsze) zajmują 15,70% ogólnej powierzchni gruntów ornych. Ziemia IV klasy (o średnich glebach) przydatne są głównie do uprawy żyta i ziemniaków. Gleby orne słabe (klasa V) obejmują areał 18,30%, natomiast grunty orne najslabsze (klasa VI) – 1,70%. W klasach V i VI mieszczą się gleby słabe, przydatne przede wszystkim do uprawy żyta i łubinu. Na terenie powiatu nie odnotowano gleb klasy VIRz, przeznaczonych pod zalesienie.

Rys. 9. Udział procentowy poszczególnych klas bonitacyjnych na gruntach ornych

Jakość użytków rolnych mieści się więc w zasadzie między III a V klasą bonitacyjną, co pozwala ocenić wartość użytkową gleb jako średnią, umożliwiającą produkcję głównie roślin zbożowych o mniejszych wymaganiach glebowych (w szczególności żyta), także roślin paszowych, zielonych i częściowo okopowych (zwłaszcza ziemniaków).

2.8. Informacje o występowaniu suszy

Informacje o wystąpieniu warunków suszy w Polsce zawarte są na stronie Systemu Monitoringu Suszy Rolniczej. IUNG-PIB opracował wartości klimatycznego bilansu wodnego dla wszystkich gmin Polski (2 477 gmin) oraz w oparciu o kategorie gleb określił w tych gminach aktualny stan zagrożenia suszą rolniczą dla następujących upraw: zbóż ozimych i jarych, rzepaku i rzepiku, buraków cukrowych, krzewów i drzew owocowych oraz truskawek. W 2020 roku wystąpienie suszy rolniczej na obszarze Polski nie zostało odnotowane na terenie województwa dolnośląskiego. W 2019 r. susza dotknęła niemal cały kraj [13].

W gminie Zawidów (tabela 5) stwierdzono zagrożenie suszą w 2 okresach: 1.06-10.06., 11.06-20.06. Najwyższy udział powierzchni upraw zagrożonych suszą (wynoszący 9,74%) zanotowano dla upraw: kukurydzy, tytoniu, warzyw gruntowych, krzewów owocowych i roślin strączkowych. W okresie 1.06-10.06.2019 r. wszystkie uprawy były objęte zagrożeniem suszowym za wyjątkiem buraka cukrowego (okres ten nie obejmował upraw rzepaku i rzepiku).

W gminie Zgorzelec Miasto (tabela 6) stwierdzono zagrożenie suszą w 3 okresach: 1.06-10.06., 11.06-20.06. oraz 21.06-30.06. Najdłuższy czas zagrożenia stwierdzono w przypadku upraw kukurydzy i krzewów owocowych (3 okresy). Najwyższy z kolei udział powierzchni upraw zagrożonych suszą (wynoszący aż 65,16%) zanotowano dla krzewów owocowych. Najkrótszy czas zagrożenia odnotowano dla zbóż ozimych (okres 1.06-10.06.2019 r.). W okresie 1.06-10.06.2019 r. wszystkie uprawy były objęte zagrożeniem suszowym (okres ten nie obejmował upraw rzepaku i rzepiku).

W gminie Bogatynia (tabela 7) stwierdzono zagrożenie suszą w 3 okresach: 1.06-10.06., 11.06-20.06. oraz 21.06-30.06. Najdłuższy czas zagrożenia stwierdzono w przypadku upraw kukurydzy na kiszonkę. Najwyższy z kolei udział powierzchni upraw zagrożonych suszą (wynoszący 9,93%) zanotowano dla krzewów owocowych. Najkrótszy czas zagrożenia odnotowano dla zbóż ozimych (okres 1.06-10.06.2019 r.), a także zbóż jarych, drzew owocowych i truskawek. W okresie 1.06-10.06.2019 r. wszystkie uprawy były objęte zagrożeniem suszowym za wyjątkiem upraw buraka cukrowego (okres ten nie obejmował upraw rzepaku i rzepiku).

W gminie Pieńsk (tabela 8) stwierdzono zagrożenie suszą aż w 7 okresach: 11.05-20.05., 21.05-31.05., 1.06-10.06., 11.06-20.06., 21.06-30.06, 1.07-10.07. oraz 21.07-31.07.2019 r. Jest to druga gmina pod względem zagrożenia suszą na terenie powiatu zgorzeleckiego. Najdłuższy czas zagrożenia stwierdzono w przypadku upraw kukurydzy (6 okresów). Najwyższy z kolei udział powierzchni upraw zagrożonych suszą (wynoszący aż 90,55%) zanotowano dla krzewów owocowych, jednak dla większości upraw udział procentowy powierzchni był wysoki – rzędu kilkudziesięciu procent. W okresach 1.06-10.06. i 11.06-20.06.2019 r. wszystkie uprawy były objęte zagrożeniem suszowym (okres ten nie obejmował upraw rzepaku i rzepiku).

Tab. 5. Udział powierzchni zagrożonej suszą w [%] dla gminy Zawidów wg SMSR w kolejnych dekadach od 21.03. do 10.08.2019 r. [13]

Gatunek roślin uprawnych	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14
Zboża ozime	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,61	0,0	x	x	x	x	x
Zboża jare	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	7,46	0,0	x	x	x	x	x
Kukurydza na ziarno	x	x	x	0,0	0,0	0,0	0,0	9,74	9,74	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kukurydza na kiszonkę	x	x	x	0,0	0,0	0,0	0,0	9,74	9,74	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Rzepak i rzepik	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	x	x	x	x	x	x	0,0	0,0
Ziemniak	x	x	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,61	3,41	0,0	0,0	0,0	0,0	x
Burak cukrowy	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Chmiel	x	x	x	0,0	0,0	0,0	0,0	3,61	0,0	0,0	0,0	0,0	x	x
Tytoń	x	x	x	0,0	0,0	0,0	0,0	9,74	3,61	0,0	0,0	0,0	x	x
Warzywa gruntowe	x	x	x	0,0	0,0	0,0	0,0	9,74	3,61	0,0	0,0	0,0	x	x
Krzewy owocowe	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	9,74	9,74	0,0	0,0	0,0	x	x
Drzewa owocowe	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,41	0,0	0,0	0,0	0,0	x	x
Truskawki	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,61	0,0	x	x	x	x	x
Rośliny strączkowe	x	x	x	0,0	0,0	0,0	0,0	9,74	8,11	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Tab. 6. Udział powierzchni zagrożonej suszą w [%] dla gminy Zgorzelec Miasto wg SMSR w kolejnych dekadach od 21.03. do 10.08.2019 r. [13]

Gatunek roślin uprawnych	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14
Zboża ozime	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	12,88	0,0	x	x	x	x	x
Zboża jare	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	14,75	2,45	x	x	x	x	x
Kukurydza na ziarno	x	x	x	0,0	0,0	0,0	0,0	53,45	14,75	3,54	0,0	0,0	0,0	0,0
Kukurydza na kiszonkę	x	x	x	0,0	0,0	0,0	0,0	53,45	14,75	3,54	0,0	0,0	0,0	0,0
Rzepak i rzepik	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	x	x	x	x	x	x	0,0	0,0
Ziemniak	x	x	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	14,29	11,07	0,0	0,0	0,0	0,0	x
Burak cukrowy	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	9,35	4,27	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Chmiel	x	x	x	0,0	0,0	0,0	0,0	14,75	7,81	0,0	0,0	0,0	x	x
Tytoń	x	x	x	0,0	0,0	0,0	0,0	24,32	14,75	0,0	0,0	0,0	x	x
Warzywa gruntowe	x	x	x	0,0	0,0	0,0	0,0	14,75	14,75	0,0	0,0	0,0	x	x
Krzewy owocowe	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	65,16	14,75	2,45	0,0	0,0	x	x
Drzewa owocowe	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	7,25	0,65	0,0	0,0	0,0	x	x
Truskawki	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	14,75	3,54	x	x	x	x	x
Rośliny strączkowe	x	x	x	0,0	0,0	0,0	0,0	60,51	14,75	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Tab. 7. Udział powierzchni zagrożonej suszą w [%] dla gminy Bogatynia wg SMSR w kolejnych dekadach od 21.03. do 10.08.2019 r. [13]

Gatunek roślin uprawnych	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14
Zboża ozime	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,88	0,0	x	x	x	x	x
Zboża jare	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5,65	0,0	x	x	x	x	x
Kukurydza na ziarno	x	x	x	0,0	0,0	0,0	0,0	9,72	5,05	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kukurydza na kiszonkę	x	x	x	0,0	0,0	0,0	0,0	9,72	5,18	0,08	0,0	0,0	0,0	0,0
Rzepak i rzepik	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	x	x	x	x	x	x	0,0	0,0
Ziemniak	x	x	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,81	0,88	0,0	0,0	0,0	0,0	x
Burak cukrowy	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Chmiel	x	x	x	0,0	0,0	0,0	0,0	1,88	0,24	0,0	0,0	0,0	x	x
Tytoń	x	x	x	0,0	0,0	0,0	0,0	7,66	0,94	0,0	0,0	0,0	x	x
Warzywa gruntowe	x	x	x	0,0	0,0	0,0	0,0	6,59	1,01	0,0	0,0	0,0	x	x
Krzewy owocowe	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	9,93	6,33	0,0	0,0	0,0	x	x
Drzewa owocowe	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,15	0,0	0,0	0,0	0,0	x	x
Truskawki	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,96	0,0	x	x	x	x	x
Rośliny strączkowe	x	x	x	0,0	0,0	0,0	0,0	9,58	4,28	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Tab. 8. Udział powierzchni zagrożonej suszą w [%] dla gminy Pieńsk wg SMSR w kolejnych dekadach od 21.03. do 10.08.2019 r. [13]

Gatunek roślin uprawnych	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14
Zboża ozime	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	26,96	2,4	x	x	x	x	x
Zboża jare	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,24	0,0	28,69	4,42	x	x	x	x	x
Kukurydza na ziarno	x	x	x	0,0	0,0	0,04	4,27	78,34	29,52	4,49	2,62	0,0	0,0	0,0
Kukurydza na kiszonkę	x	x	x	0,0	0,0	0,04	4,27	78,34	32,74	4,49	2,98	0,0	0,0	0,0
Rzepak i rzepik	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,92	x	x	x	x	x	x	1,15	0,0
Ziemniak	x	x	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	26,96	25,89	0,01	0,0	0,0	0,0	x
Burak cukrowy	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	22,47	16,51	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Chmiel	x	x	x	0,0	0,0	0,0	0,0	26,96	21,01	0,0	0,0	0,0	x	x
Tytoń	x	x	x	0,0	0,0	0,0	0,0	77,35	26,96	0,0	0,0	0,0	x	x
Warzywa gruntowe	x	x	x	0,0	0,0	0,0	0,0	26,96	26,96	0,0	0,0	0,0	x	x
Krzewy owocowe	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,09	2,48	90,55	61,53	4,53	0,35	0,0	x	x
Drzewa owocowe	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	19,35	4,3	0,0	0,0	0,0	x	x
Truskawki	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	26,96	10,63	x	x	x	x	x
Rośliny strączkowe	x	x	x	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6	78,69	36,49	3,05	0,0	0,0	0,0

W gminie Sulików (tabela 9) stwierdzono zagrożenie suszą w 3 okresach: 1.06-10.06., 11.06-20.06. oraz 21.06-30.06.2019 r. Najdłuższy czas zagrożenia stwierdzono w przypadku upraw kukurydzy na kiszonkę. Najwyższy z kolei udział powierzchni upraw zagrożonych suszą (wynoszący aż 8,8 %) zanotowano dla krzewów owocowych. W okresie 1.06-10.06.2019 r. wszystkie uprawy były objęte zagrożeniem suszowym za wyjątkiem buraka cukrowego (okres ten nie obejmował upraw rzepaku i rzepiku).

W gminie Węgliniec (tabela 10) stwierdzono zagrożenie suszą w aż 8 okresach: 1.05-10.05., 11.05-20.05., 21.05-31.05., 1.06-10.06., 11.06-20.06., 21.06-30.06, 1.07-10.07. oraz 21.07-31.07.2019 r. Jest to najbardziej zagrożona suszą gmina powiatu zgorzeleckiego. Najdłuższy czas zagrożenia stwierdzono w przypadku upraw kukurydzy (7 okresów). Najwyższy z kolei udział powierzchni upraw zagrożonych suszą (wynoszący aż 98,83%) zanotowano dla krzewów owocowych, jednak dla większości upraw udział procentowy powierzchni był wysoki – powyżej 80%. W okresach 1.06-10.06. i 11.06-20.06.2019 r. wszystkie uprawy były objęte zagrożeniem suszowym (okres ten nie obejmował upraw rzepaku i rzepiku).

W gminie Zgorzelec (tabela 11) stwierdzono zagrożenie suszą w 5 okresach: 11.05-20.05., 21.05-31.05., 1.06-10.06., 11.06-20.06. oraz 21.06-30.06.2019 r. Najdłuższy czas zagrożenia stwierdzono w przypadku upraw kukurydzy (4 okresy). Najwyższy z kolei udział powierzchni upraw zagrożonych suszą (wynoszący 57,70%) zanotowano dla krzewów owocowych. W okresie 1.06-10.06.2019 r. wszystkie uprawy były objęte zagrożeniem suszowym (okres ten nie obejmował upraw rzepaku i rzepiku).

Tab. 9. Udział powierzchni zagrożonej suszą w [%] dla gminy Sulików wg SMSR w kolejnych dekadach od 21.03. do 10.08.2019 r. [13]

Gatunek roślin uprawnych	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14
Zboża ozime	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,35	0,0	x	x	x	x	x
Zboża jare	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,41	0,0	x	x	x	x	x
Kukurydza na ziarno	x	x	x	0,0	0,0	0,0	0,0	3,96	3,72	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kukurydza na kiszonkę	x	x	x	0,0	0,0	0,0	0,0	3,96	3,73	0,03	0,0	0,0	0,0	0,0
Rzepak i rzepik	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	x	x	x	x	x	x	0,0	0,0
Ziemniak	x	x	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,35	0,35	0,0	0,0	0,0	0,0	x
Burak cukrowy	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Chmiel	x	x	x	0,0	0,0	0,0	0,0	0,43	0,21	0,0	0,0	0,0	x	x
Tytoń	x	x	x	0,0	0,0	0,0	0,0	3,78	0,85	0,0	0,0	0,0	x	x
Warzywa gruntowe	x	x	x	0,0	0,0	0,0	0,0	3,68	0,41	0,0	0,0	0,0	x	x
Krzewy owocowe	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	8,8	3,94	0,0	0,0	0,0	x	x
Drzewa owocowe	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,35	0,0	0,0	0,0	0,0	x	x
Truskawki	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,79	0,0	x	x	x	x	x
Rośliny strączkowe	x	x	x	0,0	0,0	0,0	0,0	3,96	3,56	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Tab. 10. Udział powierzchni zagrożonej suszą w [%] dla gminy Węgliniec wg SMSR w kolejnych dekadach od 21.03. do 10.08.2019 r. [13]

Gatunek roślin uprawnych	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14
Zboża ozime	0,0	0,0	0,0	0,0	6,87	35,85	17,97	81,1	37,9	x	x	x	x	x
Zboża jare	0,0	0,0	0,0	0,0	26,05	55,53	38,1	82,38	57,59	x	x	x	x	x
Kukurydza na ziarno	x	x	x	0,0	0,76	42,61	43,82	97,07	82,38	39,29	8,07	0,0	0,0	0,0
Kukurydza na kiszonkę	x	x	x	0,0	0,76	42,61	43,82	97,07	82,38	41,98	32,01	0,0	0,0	0,0
Rzepak i rzepik	0,0	0,0	0,0	0,0	24,55	66,14	x	x	x	x	x	x	29,54	0,0
Ziemniak	x	x	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	81,1	81,1	29,78	0,0	0,0	1,19	x
Burak cukrowy	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	41,95	41,95	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Chmiel	x	x	x	0,0	0,0	0,0	0,0	81,1	81,1	0,0	0,0	0,0	x	x
Tytoń	x	x	x	0,0	0,0	8,94	5,91	97,07	82,32	0,0	0,0	0,0	x	x
Warzywa gruntowe	x	x	x	0,0	0,0	10,31	6,76	82,32	81,1	0,37	0,0	0,0	x	x
Krzewy owocowe	0,0	0,0	0,0	0,0	17,45	56,22	56,97	98,83	94,71	59,71	0,0	0,0	x	x
Drzewa owocowe	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,09	0,0	80,98	39,26	0,0	0,0	0,0	x	x
Truskawki	0,0	0,0	0,0	0,0	0,05	22,7	0,0	81,1	67,23	x	x	x	x	x
Rośliny strączkowe	x	x	x	0,0	0,76	39,1	41,61	97,07	82,73	38,75	0,0	0,0	0,0	0,0

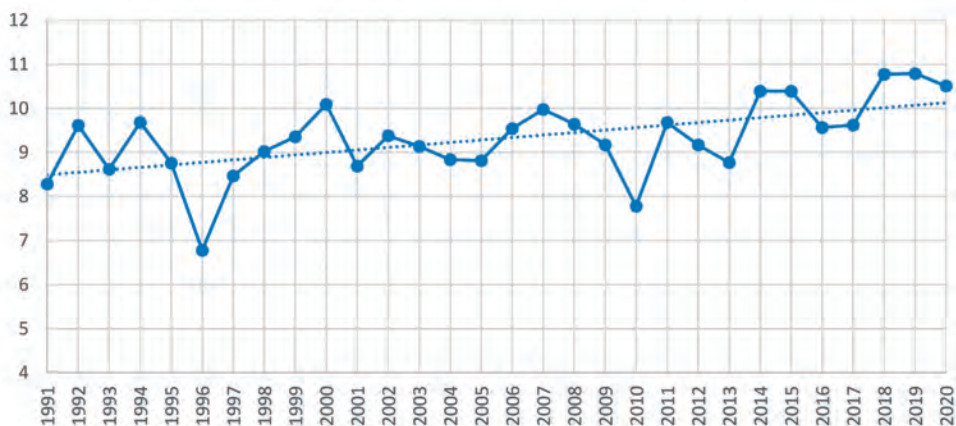
Tab. 11. Udział powierzchni zagrożonej suszą w [%] dla gminy Zgorzelec wg SMSR w kolejnych dekadach od 21.03. do 10.08.2019 r. [13]

Gatunek roślin uprawnych	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14
Zboża ozime	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	15,6	0,0	x	x	x	x	x
Zboża jare	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	21,16	1,72	x	x	x	x	x
Kukurydza na ziarno	x	x	x	0,0	0,0	0,0	0,19	42,63	21,21	2,85	0,0	0,0	0,0	0,0
Kukurydza na kiszonkę	x	x	x	0,0	0,0	0,0	0,19	42,63	21,21	3,18	0,0	0,0	0,0	0,0
Rzepak i rzepik	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,51	x	x	x	x	x	x	0,0	0,0
Ziemniak	x	x	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	16,71	11,38	0,0	0,0	0,0	0,0	x
Burak cukrowy	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	11,74	1,74	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Chmiel	x	x	x	0,0	0,0	0,0	0,0	18,67	5,48	0,0	0,0	0,0	x	x
Tytoń	x	x	x	0,0	0,0	0,0	0,0	31,95	19,84	0,0	0,0	0,0	x	x
Warzywa gruntowe	x	x	x	0,0	0,0	0,0	0,0	21,21	18,3	0,0	0,0	0,0	x	x
Krzewy owocowe	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	57,7	22,27	1,7	0,0	0,0	x	x
Drzewa owocowe	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5,29	1,27	0,0	0,0	0,0	x	x
Truskawki	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	19,96	2,21	x	x	x	x	x
Rośliny strączkowe	x	x	x	0,0	0,0	0,0	0,0	46,71	21,16	0,26	0,0	0,0	0,0	0,0

2.9. Dane meteorologiczne

Klimat powiatu zgorzeleckiego wykazuje cechy klimatu przejściowego. Jest to najcieplejszy region pogórzy. Średnia roczna temperatura powietrza waha się w granicach 6-11 °C (opracowanie na podstawie danych ze stacji synoptycznej Goerlitz). Na podstawie danych pomiarowych z wielolecia 1991-2020 ze stacji synoptycznej Goerlitz (Zgorzelec), należącej do Niemieckiej Służby Pogodowej (Der Deutsche Wetterdienst, DWD) [14], dokonano opracowania warunków temperaturowych i opadowych na terenie powiatu. Pomiarów meteorologicznych wykonywanych na stacji charakteryzują warunki klimatyczne regionu, w którym położony jest powiat zgorzelecki.

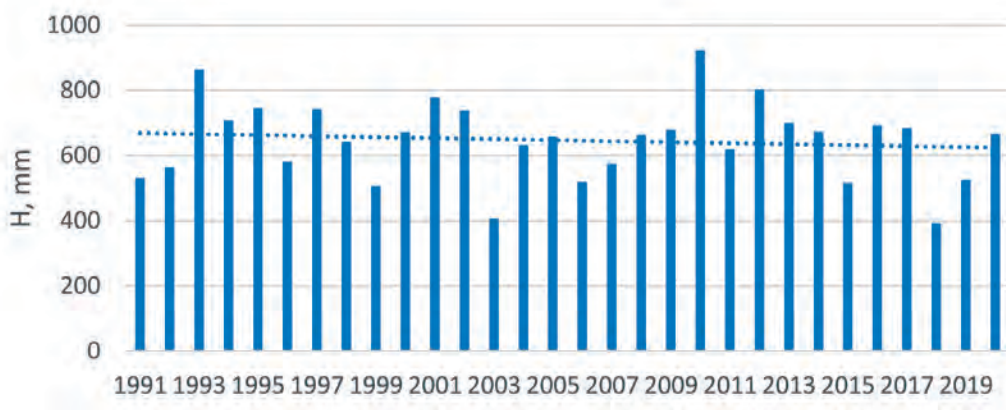
Średnia roczna temperatura powietrza (1991-2020) na podstawie pomiarów ze stacji Goerlitz wynosi 9,3 °C. W analizowanym wieloleciu najchłodniejszy był rok 1996 (6,8 °C), a lata najcieplejsze to 2018 i 2019 ze średnią temperaturą roczną 10,8 °C. Obserwowany jest trend rosnącej średniej rocznej temperatury powietrza (rys. 10).

Rys. 10. Średnia roczna temperatura powietrza w wieloleciu 1991-2020

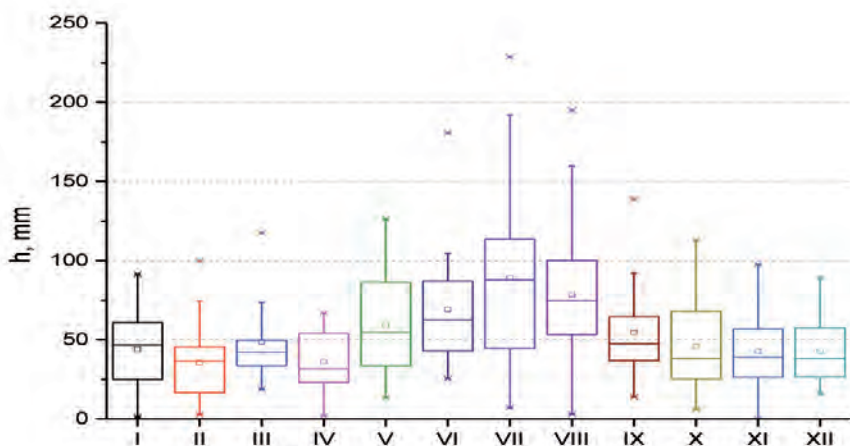
Średnia roczna temperatura maksymalna wynosiła 13,3 °C (1991-2020). W miesiącach zimowych (grudzień-luty) najwyższe wartości dobowe temperatury maksymalnej mogły przekraczać 13 °C. Najwyższa (absolutna) wartość temperatury maksymalnej zmierzona w wieloleciu 1991-2020 w Goerlitz wynosiła 37,9 °C, została zanotowana w dniu 7 sierpnia 2015 roku. Średnia roczna temperatura minimalna wynosiła w Goerlitz 5,1 °C (1991-2020).

W Zgorzelcu średnia suma roczna opadów z wielolecia 1991-2020 wynosiła 646,2 mm i miała prawie tę samą wartość jak średni opad obszarowy w Polsce, który w 2020 roku wyniósł 645,4 mm [15]. Sumy roczne charakteryzowały się dużym zakresem zmian wartości z roku na rok. W analizowanym wieloleciu najwyższa suma roczna osiągnęła 923,3 mm w 2010 roku (143% normy), natomiast najniższa w 2018 roku wyniosła tylko 392 mm (61% normy). Sumy roczne opadów przekraczające 700 mm wystąpiły w latach: 1993-1995, 1997, 2001, 2002, 2010 oraz 2012. Do najbardziej suchych należały lata 2018 i 2003, z sumą roczną opadów poniżej 500 mm. W analizowanym wieloleciu 1981-2015 sumy roczne opadów charakteryzują się tendencją malejącą (rys. 11).

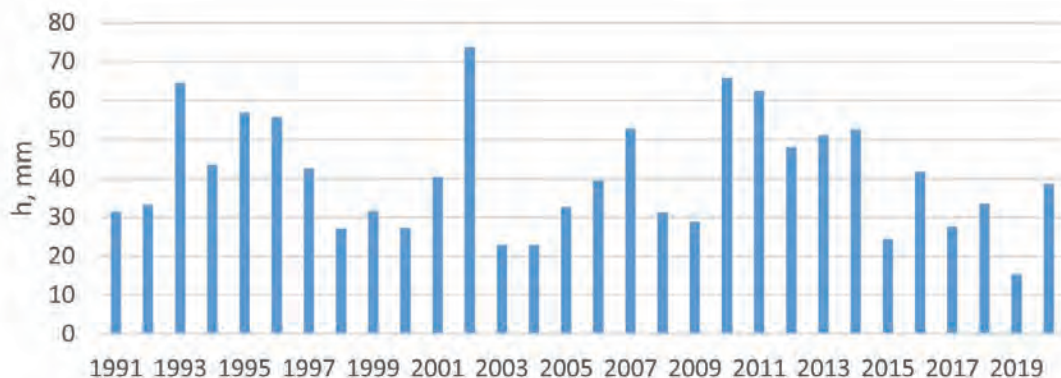
Rys. 11. Suma roczna opadów w wieloleciu 1991-2020

Znacznie większym zróżnicowaniem wysokości charakteryzują się sumy miesięczne opadów. Największe opady obserwowane były w okresie letnim – w lipcu i sierpniu. Minimum opadów przypadło w lutym (średnio 35,4 mm) i w kwietniu (średnio 36,2 mm) (rys. 12). Największy zakres zmian obserwowany był w lipcu – z największą sumą opadów wynoszącą 228,7 mm (1993 rok) – 257% normy dla tego miesiąca (89,1 mm), a najniższa suma opadów w roku 2006 wyniosła tylko 7,0 mm tj. 7,9% normy.

Rys. 12. Sumy miesięczne opadów w wieloleciu 1991-2020

W Zgorzelcu najwyższe opady dobowe w analizowanym wieloleciu 1991-2020 przekraczały 60 mm i były notowane w lipcu. W dniu 20 lipca 2001 roku suma dobową wyniosła 85,9 mm (16,7% normy rocznej opadów), a w dniu 21 lipca 2011 roku była niewiele niższa i wyniosła 84,4 mm (rys. 13). Najwyższe opady dobowe występują zwykle w lipcu, ale w poszczególnych latach mogą wystąpić również w pozostałych miesiącach półrocza ciepłego.

Rys. 13. Opady dobowe w wieloleciu 1991-2020

3. Zasoby i stan infrastruktury wodnej

Dostępne zasoby wód powierzchniowych i podziemnych opisane zostały w punkcie 2.2. Planu.

Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie nie posiada dostępnej powszechnie ewidencji urządzeń wodno-melioracyjnych na terenie województwa dolnośląskiego. Podobnie brak szczegółowych informacji odnośnie obszaru działania Gminnych Spółek Wodnych funkcjonujących na terenie powiatu zgorzeleckiego. Zestawienia przedstawione w tym rozdziale opracowano na podstawie odpowiedzi zawartych w Ankiecie (wyniki Ankiety w Załączniku nr 1), Programów Ochrony Środowiska dla powiatu i poszczególnych gmin oraz na podstawie danych z Systemu Informacyjnego Gospodarowania Wodami (SIGW) na portalu Hydroportal.

Zestawienie urządzeń na terenie powiatu zgorzeleckiego przedstawiono w tabeli 12 [16].

Tab. 12. Urządzenia hydrotechniczne na terenie powiatu zgorzeleckiego [16]

Obiekt	Charakterystyka
Zapora zbiornikowa na rzece Witka	<ul style="list-style-type: none"> - rzędna korony: 211, 66 m. n.p.m - rzędna normalnego poziomu piętrzenia: 210, 0 m. n.p.m - rzędna największego poziomu piętrzenia: 210, 5 m. n.p.m - objętość całkowita zbiornika przy normalnym piętrzeniu: 5,6 mln m³; pow. zalewu: 183 ha - długość zbiornika: ok. 4 km - głębokość zbiornika przy zaporze: 11 m - konstrukcja zapory: ziemne z jarem betonowym zamykanym trzema segmentami stalowymi - całkowita przepustowość zapory: 650 m³/s
Zapora betonowa zbiornika „ZATONIE” na potoku Ochota w m. Działoszyn	<ul style="list-style-type: none"> - wysokość zapory: 40 m - objętość wody w zbiorniku: 2 mln m³
Jaz na rzece Czerwona Woda w Zgorzelcu	<ul style="list-style-type: none"> - wysokość piętrzenia: 2,0 m
Jaz stały, betonowy na rzece Nysa Łużycka w km 137,610 w Pieńsku	<ul style="list-style-type: none"> - spad: 4,0 m - rzędna piętrzenia: 167,40 NN
Jaz stały na rzece Nysa Łużycka w Zgorzelcu w km 151,650	<ul style="list-style-type: none"> - spad: 2,75 m - rzędna piętrzenia: 180,18 m NN

Działania podejmowane dotychczas na terenie powiatu, zrealizowane w ramach Programu Ochrony Środowiska na lata 2016-2018 [8] przedstawiono w tabeli 13.

W 2019 r. przeprowadzono gruntowną konserwację rowów melioracyjnych będących własnością Gminy Sulików w miejscowości Stary Zawidów (R-H 420 mb dz. nr 287) i Bierna (R-P 608 mb dz. nr 541). Łączny koszt projektu wyniósł 46 451,23 zł, z czego ze środków własnych sfinansowano 27 870,74 zł. Pozostałą kwotę 18 580,49 zł otrzymano z Budżetu Województwa Dolnośląskiego [17].

W 2020 r. na budowę i utrzymanie urządzeń melioracji wodnych, stanowiących własność gminy Pieńsk, wydatkowano z kolei kwotę w wysokości 56 215,00 zł, z czego kwota w wysokości 26 065,00 zł stanowiła dotację z budżetu Województwa Dolnośląskiego, a kwota w wysokości 30 150,00 zł pochodziła z budżetu gminy. Za wyżej wymienione środki finansowe wykonano bieżącą konserwację rowów melioracyjnych, stanowiących własność gminy Pieńsk, w miejscowościach: Żarki Średnie, Strzelno, Pieńsk, Bielawa Dolna, Stojanów, Lasów na długości 2.325 mb. [18].

Pozostałe prace konserwacyjne rowów melioracyjnych przedstawiono w Punkcie 5 Planu, ponieważ są one powiązane z działalnością Gminnych Spółek Wodnych.

Nadleśnictwo Pieńsk w poprzedniej perspektywie finansowej uczestniczyło w ogólnopolskim projekcie pn. Zwiększanie możliwości retencyjnych oraz przeciwdziałanie powodzi i suszy w ekosystemach leśnych na terenach nizinnych, nazywanym również projektem Małej Retencji Nizinnej (MRN), który zrealizowany został przez jednostki organizacyjne Lasów Państwowych w ramach III Priorytetu

Tab. 13. Działania podjęte w latach 2016-2018 w ramach POŚ na terenie powiatu zgorzeleckiego [8]

Monitoring wód powierzchniowych i podziemnych	<p>Realizacja przez WIOŚ we Wrocławiu, okres 2015-2018:</p> <ul style="list-style-type: none"> • monitoring wód powierzchniowych: 13 JCWP • Monitoring wód podziemnych: 10 punktów
Kształtowanie stosunków wodnych i ochrona przed powodzią	<p>PGW Wody Polskie Nadzór Wodny w Zgorzelcu. W latach 2016-2018 wykonano prace utrzymaniowe i konserwacyjne na ciekach na łączny koszt 4 137 498,76 zł, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2 510 021,06 zł w 2016 r., - 1 627 477,70 zł w 2017 r., <p>wymienione poniżej:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Włosienica – roboty utrzymaniowe – wykoszenie wygrabienie porostu. Udrożnienie koryta. • Konserwacja wałów przeciwpowodziowych w zlewni rzeki Nysy Łużyckiej na terenie działania Zarządu Zlewni w Zgorzelcu. • Roboty remontowe i konserwacyjne Jędrzychowickiego Potoku na odcinku długości 9,35 km w km 0+150-9+500 • Roboty konserwacyjne potoku Czerwona Woda na odcinku od Biernej do Zgorzelca na dł. 11,7 km. • Konserwacja potoku Miedzianka na dł. 5,0 km. • Roboty interwencyjne/awaryjne na rzekach i urządzeniach wodnych na terenie działania ZZ Zgorzelec. • Roboty awaryjne na rzekach i urządzeniach wodnych w ZZ w Zgorzelcu, usunięcie drzew, zakrzaczeń i wywrotów z koryt rzek i potoków (usuwanie tam bobrowych). • Usuwanie zatorów i tam bobrowych z cieku Bielawka w miejscowości Bielawa Górna (gmina Pierńsk) w km 18+550 oraz w miejscowości Dłużyna Górna w km 16+200 i 15+850 Zlewnia Nysy Łużyckiej. • Awaryjne usuwanie tam bobrowych w miejscowości Gozdanin na potoku Moczyna na terenie NW Zgorzelec. • Usunięcie zatoru z koryta Nysy Łużyckiej w km 165+400 w Radomierzycach. • Usunięcie zatoru (tamy bobrowej) z cieku Bielawka w km 14+400 w Dłużynie Górnej.

PO Infrastruktura i Środowisko – Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska, działania 3.1. – Retencjonowanie wody i zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego i sfinansowany ze środków Funduszu Spójności. Instytucją wdrażającą w projekcie był Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Łączny koszt projektu wynosił 196 536 432,38 zł, z czego ok. 136 000 000,00 zł zostało zrefundowane ze środków unijnych. Celem projektu było retencjonowanie wód powierzchniowo – gruntowych w obrębie zlewni cieków w lasach nizinnych administrowanych przez PGL Lasy Państwowe. Cel ten miał zostać osiągnięty poprzez podjęcie następujących działań:

- renaturyzację obszarów wodno-błotnych,
- odbudowę systemów nawadniających oraz przebudowę systemów melioracji odwadniających,
- budowę oraz odbudowę obiektów do retencjonowania wody.

Realizacja w/w działań miała przyczynić się do zatrzymania nadmiaru wód opadowych na terenach leśnych, spłaszczenia fali powodziowej w niższych partiach zlewni, odtworzenia naturalnych warunków wodnych torfowisk i mokradeł oraz podtrzymania poziomu wód gruntowych i podziemnego zasilania źródeł. Projekt zakładał wybudowanie lub odtworzenie około 3 300 obiektów małej retencji jak np. zbiorniki wodne, zastawki, jazy, mnichy, progi, stopnie, przepusty, groble i bystrotoki, które pozwolą zgromadzić około 31 mln m³ wody. Jako wskaźniki skuteczności prowadzonych działań w projekcie można wskazać:

- podniesienie poziomu wód powierzchniowych,
- podniesienie poziomu wód gruntowych,
- odtworzenie lub poprawę stanu zbiorowisk mokradłowych,
- wznowienie procesu torfotwórczego na torfowiskach,
- pozytywną zmianę składu gatunkowego sąsiadujących drzewostanów, poprawę ich zdrowotności lub przyrostu,
- odtworzenie siedlisk oraz powrót roślin i zwierząt związanych z terenami podmokłymi.

W latach 2010-2012 na terenie Nadleśnictwa Pieńsk wybudowano 4 szt. obiektów małej retencji nizinnej (zbiorniki retencyjne i urządzenia piętrzące), które pozwoliły osiągnąć efekt ekologiczny w postaci 54 111 m³ retencionowanej wody. Całkowity koszt projektu wyniósł 991 606,73 zł, z czego wydatki kwalifikowalne stanowiły kwotę 865 086,50 zł.

4. Nawadnianie w powiecie – stan obecny

Na potrzeby opracowania Wieloletniego Planu Strategicznego przeprowadzono ankietę wśród instytucji i osób zainteresowanych przystąpieniem do DPW. Ankieta dotyczyła aktualnego stanu warunków wodnych w powiecie zgorzeleckim. Otrzymano 22 ankiety wypełnione przez 18 reprezentantów gospodarstw rolnych i 2 reprezentantów instytucji państwowych, przedstawiciela jednostki samorządu terytorialnego oraz reprezentanta państwowej jednostki organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej. Wyniki ankiety przedstawiono szczegółowo w Załączniku 1 do Planu.

Rola DPW w poprawie warunków wodnych na terenie powiatu

Pierwsze pytania odnosiły się do zdania na temat DPW i jego roli w poprawie stosunków wodnych w powiecie. Większość ankietowanych (68,2%) uważa, że DPW ma realną szansę wesprzeć rozwiązania ukierunkowane na poprawę stosunków wodnych, 27,3% ankietowanych nie miało zdania, natomiast 4,5% uznało, że raczej nie będą one stanowić wsparcia takich rozwiązań. Jedynie 9,5% ankietowanych przyznało, że na ich przystąpienie do DPW wpływ miał program pilotażowy w powiecie kamiennogórskim zrealizowany w 2020 roku. Większość ankietowanych (52,4%) nie miała zdania, 23,8% uznało, że program pilotażowy raczej nie miał wpływu na ich decyzję, natomiast 14,3% stwierdziło, że zdecydowanie nie był to powód przystąpienia ankietowanych do DPW.

Wśród wskazanych propozycji działań mających na celu poprawę stosunków wodnych, które powinny być rozwijane w powiecie, najczęściej odpowiedzi wskazywało na inwestycje lokalne, następnie zmiany prawne w tym zakresie. Najmniej głosów zyskały inwestycje programowe i edukacja społeczeństwa oraz inne rozwiązania, wśród których pojawiła się propozycja naprawy infrastruktury na polach (rowy, stawy, spiętrzenia).

Jako obszary gospodarki wodnej wymagające inwestycji wskazano przede wszystkim retencję śródpolną i melioracje (odpowiednio 16 i 15 odpowiedzi), następnie ochronę przeciwpowodziową (8 głosów). Najmniej istotne okazały się dla ankietowanych retencja leśna, zabezpieczenie wodno-ściekowe (na każdą odpowiedź 4 głosy) i retencja miejska (3 głosy). Wśród innych rozwiązań wskazano elektrownie wodne.

Uwarunkowania prawne realizacji inwestycji poprawiających warunki wodne

Druga część pytań związana była z inwestycjami na obszarze powiatu oraz uwarunkowaniami prawnymi podejmowania takich działań. W przypadku pytania o aktualnie ogłaszane konkursy i programy związane z pozyskiwaniem środków na inwestycje, mające na celu poprawę warunków wodnych, głosy były podzielone. 18,2% ankietowanych oceniło, że są one raczej wystarczające. 27,3% nie miało zdania, natomiast 54,5% ankietowanych oceniło, że są one niewystarczające (22,7% odpowiedzi „zdecydowanie nie” i 31,8% odpowiedzi „raczej nie”). Spośród 22 ankietowanych jedynie 3 zgłaszało inwestycję mającą na celu poprawę warunków wodnych, nie zostało jednak wskazane, czego dotyczyły i na jakie kwoty opiewały. 2 ankietowanych wstrzymało się od głosu.

W przypadku pytań o programy celowe finansowane ze środków Unii Europejskiej w perspektywie finansowej 2014-2020 połowa ankietowanych (50% odpowiedzi) uważa, że pozyskiwanie środków było raczej trudno osiągalne, a kolejne 10% ankietowanych twierdzi, że były one zdecydowanie trudno dostępne. 35% ankietowanych nie miało zdania, a jedynie 5% uważa, że środki te były raczej osiągalne. Jednocześnie większość ankietowanych nie miało zdania co do czytelności i jasności formy rozliczenia tych środków. 5,3% uważa, iż zdecydowanie nie były one czytelne, 36,8% uważa, że były raczej niezrozumiałe, a jedynie 5,3% (1 ankietowany) uznało, że forma rozliczenia była raczej

czytelna i rozumiała. Wśród koniecznych zmian w procesie pozyskania i rozliczania środków finansowych wskazywano przede wszystkim uproszczenie procedur i ograniczenie wymaganej dokumentacji, aby proces ten stał się mniej czasochłonny.

Większość ankietowanych (77%) nie składała wniosku o wydanie pozwolenia wodnoprawnego na potrzeby realizacji inwestycji. Jedynie 2 osoby (9% ankietowanych) ubiegała się o pozwolenie wodnoprawne. 3 osoby wstrzymały się od głosu. Zdanie na temat czytelności przepisów w tym zakresie było podzielone, przy czym 59,2% nie ma zdania. Żaden ankietowany nie stwierdził, że przepisy te są zdecydowanie czytelne. Z kolei na 3 pozostałe odpowiedzi (zdecydowanie i raczej niezrozumiałe, raczej czytelne i rozumiałe) głosowało po 13,6% ankietowanych. Wśród propozycji zmian w procesie pozyskiwania zgody wodnoprawnej wskazano konieczność uproszczenia procedur i postępowania, większą terminowość oraz zwiększenie czytelności przepisów prawa.

Stan wiedzy o racjonalnej gospodarce wodnej

Trzecia część ankiety dotyczyła stanu wiedzy o racjonalnej gospodarce wodnej na obszarze powiatu. Część ankietowanych uznała, że wiedza o warunkach wodnych w powiecie jest mało znana i dostępna wśród mieszkańców i urzędów (odpowiednio 4,8% odpowiedzi na „zdecydowanie nie” i 38,1% na „raczej nie”). 38,1% ankietowanych nie ma zdania. Jedynie 19% ankietowanych twierdzi, że wiedza ta jest znana i dostępna w powiecie.

Wśród proponowanych form przekazania wiedzy i kształtowania świadomości o warunkach wodnych największym zainteresowaniem cieszyły się kampanie informacyjne (16 głosów), profilowane szkolenia i warsztaty (8 głosów) oraz aktywności edukacyjne dla dzieci i młodzieży i materiały do pobrania z dedykowanych stron internetowych (po 6 głosów). Najmniej popularnymi rozwiązaniami okazały się e-learning i cykliczne wykłady tematyczne (odpowiednio 2 głosy i 1 głos).

Dostęp do zasobów wodnych na terenie powiatu

Kolejna część pytań dotyczyła dostępu do zasobów wodnych na terenie powiatu. Zdania były podzielone. Część ankietowanych stwierdziła, że w ich najbliższej okolicy występuje źródło wody, które może zasilac potencjalną inwestycję wodną (odpowiednio 5% odpowiedzi na „zdecydowanie tak” i 35% na „raczej tak”). Osoby te wskazały stawy, cieki wodne, wody podziemne i rzekę Czerwoną Wodę jako źródło wody dostępne w okolicy. 25% ankietowanych nie miało zdania, natomiast pozostałe odpowiedzi wskazały, że takie źródło wody raczej (30% odpowiedzi) lub zdecydowanie (5%) nie jest dostępne.

W przypadku pytania o możliwość wykorzystania wód gruntowych na potrzeby potencjalnej inwestycji większość ankietowanych odpowiedziała, że dostępność ta jest raczej niska (66,7%). 23,8% ankietowanych nie miało zdania, natomiast jedynie 9,5% uznało dostępność wód gruntowych za raczej wysoką.

Większość ankietowanych nie ma świadomości istnienia na terenie powiatu obszarów przyrodniczych i krajobrazowych podlegających ustawowej ochronie. Łącznie 57,2% pytanym odpowiedziało, że obszary takie nie występują na terenie powiatu zgorzeleckiego. 14,2% nie miało zdania, natomiast 28,6% ankietowanych odpowiedziało twierdząco na to pytanie.

Jedynie 9,1% ankietowanych uznało, że przepisy w zakresie uzyskania oceny oddziaływania na środowisko są raczej czytelne i rozumiałe. Pozostali ankietowani albo nie mieli zdania (63,6%), albo uznali, że są one nieczytelne (27,3%). Osoby te wskazały przede wszystkim uproszczenie procedur i wymogów jako rozwiązanie zwiększające czytelność przepisów.

Zdecydowana większość ankietowanych poparła możliwość wykorzystania obiektów wodnych na cele turystyczne (łącznie 61,9% odpowiedzi na „raczej tak” i „zdecydowanie tak”; brak zdecydowanego sprzeciwu) i edukacyjne (łącznie 66,6% odpowiedzi na „raczej tak” i „zdecydowanie tak”; 4,8% zdecydowanie przeciwna).

Łącznie 52,3% ankietowanych stwierdziło, że na obszarze powiatu występują obiekty i urządzenia wodne wymagające remontu (47,6% nie miało zdania). Wskazane zostały m.in. zaniedbane zbiorniki wodne i stawy, melioracje, obiekty na ciekach wodnych. W przypadku pytania o obiekty wymagające odbudowy, udział odpowiedzi twierdzących był już zbliżony (47,4%).

Wiedza o zmianach klimatu

76,2% ankietowanych uważa, że na obszarze powiatu odczuwalne są skutki zmian klimatu (66,7% odpowiedzi „raczej tak” i 9,5% „zdecydowanie tak”). 19,0% ankietowanych nie ma zdania, natomiast jedynie 4,8% uważa, że skutki zmian raczej nie są widoczne na obszarze powiatu. W przypadku odpowiedzi twierdzących wskazano, że najbardziej zauważalny jest niski poziom wód gruntowych, występowanie gwałtownych opadów deszczu, podtopień i zalań, suszy, wysokich temperatur, rzadszych opadów.

31,8% ankietowanych uważa, że wiedza o skutkach zmian klimatu w powiecie jest raczej znana 36,4% nie ma zdania, natomiast odpowiednio 27,3% oraz 4,5% ankietowanych uważa dostępność do wiedzy za raczej niewielką lub zdecydowanie niewielką.

Jednocześnie działania podejmowane w powiecie w kierunku przeciwdziałaniu negatywnym skutkom zmian klimatu uznawane są za zdecydowanie lub raczej niewystarczające (łącznie 77,2% na te odpowiedzi). 18,2% ankietowanych nie ma zdania, a jedynie 4,6% uważa te działania za raczej wystarczające.

Podsumowanie zebranych informacji

Analiza zebranych odpowiedzi umożliwia wysunięcie następujących wniosków:

- Według ankietowanych największy nacisk powinien być kładziony na inwestycje lokalne jako rozwiązania mogące mieć największy wpływ na poprawę stosunków wodnych w powiecie zgorzeleckim.
- Melioracje i retencja śródpolna wskazane zostały jako główne obszary wymagające inwestycji na terenie powiatu.
- Głównym problemem w przypadku realizacji inwestycji jest skomplikowana procedura pozyskiwania pozwoleń wodnoprawnych, zbyt duża ilość dokumentacji, znaczna czasochłonność i niejasne formy rozliczania otrzymanych środków z programów dofinansowań.
- Zdania na temat dostępności do wiedzy o warunkach wodnych jak i o skutkach zmian klimatu są podzielone. Jako najbardziej interesującą formę przekazania wiedzy wskazano kampanie informacyjne, a także profilowane szkolenia i warsztaty. Jako istotne wskazano również aktywności edukacyjne dla dzieci i młodzieży oraz materiały dostępne online na dedykowanych stronach internetowych.
- Ankietowani podeszli pozytywnie do możliwości wykorzystania inwestycji wodnych również na cele turystyczne czy edukacyjne.
- Na obszarze powiatu obecne są urządzenia hydrotechniczne i melioracyjne wymagające remontu. Wskazano zbiorniki retencyjne, rowy melioracyjne, rowy śródpolne oraz zapórę Złotniki. Część urządzeń wodnych wymaga odbudowy.
- Na obszarze powiatu obserwowane są skutki zmian klimatycznych. Działania mające na celu przeciwdziałanie skutkom tych zmian są jednak niewystarczające.

5. Funkcjonowanie spółek wodnych na obszarze powiatu

W 2020 r. na terenie powiatu działały cztery gminne spółki wodne, tj. GSW w Zgorzelcu, GSW w Pieńsku, GSW w Sulikowie i GSW w Węglińcu, zrzeszone w Rejonowym Związku Spółek Wodnych w Zgorzelcu oraz Spółka Wodna KWADRO z siedzibą w Jędrzychowicach, gm. Zgorzelec. Starosta Zgorzelecki za pośrednictwem Wydziału Ochrony Środowiska sprawował nadzór nad działalnością spółek wodnych, poprzez uczestnictwo w wizjach terenowych, prowadzonych w związku z odbiorem wykonanych prac melioracyjnych oraz w posiedzeniach na Walnych Zgromadzeniach spółek, w trakcie których podejmowane były uchwały w sprawach dotyczących działalności spółki [19]:

- zatwierdzające sprawozdania z wykonanych zadań za rok poprzedni,
- z realizacji budżetu, umorzenia składek członkowskich, ustalenia wysokości składek na dany rok,
- zatwierdzenia programu robót i budżetu spółki na dany rok,
- przyjęcia lub wystąpienia członków ze spółki,
- innych wynikających z działalności spółki.

W 2020 r. rozpatrzono 25 wniosków o wydanie decyzji administracyjnej w przedmiocie obciążenia właścicieli nieruchomości kosztami wykonania prac melioracyjnych.

Zestawienie gminnych spółek wodnych wraz z przyznanymi dotacjami podmiotowymi z budżetu państwa w latach 2018-2021 przedstawiono w tabeli 14. W 2021 r. spółki wodne na terenie powiatu zgorzeleckiego otrzymały dotację w kwocie 288 600,00 zł, co stanowi 8,9% całej kwoty dotacji przyznanej dla województwa dolnośląskiego.

Tab. 14. Dotacje z budżetu państwa przyznane gminnym spółkom wodnym w latach 2018-2021

Nazwa spółki wodnej	Kwota dotacji z budżetu państwa				
	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.	łącznie w latach 2018-2021
GSW w Pieńsku	60 000,00 zł	78 980,00 zł	60 000,00 zł	77 100,00 zł	276 080,00 zł
GSW w Sulikowie	60 000,00 zł	77 842,00 zł	60 000,00 zł	73 000,00 zł	270 842,00 zł
GSW w Węglińcu	50 000,00 zł	70 742,00 zł	50 000,00 zł	67 500,00 zł	238 242,00 zł
GSW w Zgorzelcu	60 000,00 zł	72 046,00 zł	60 000,00 zł	71 000,00 zł	263 046,00 zł

W przypadku GSW w Sulikowie w latach 2011-2015 przeprowadzona została konserwacja rowów (również dzięki środkom pozyskanym na ten cel z budżetu Województwa Dolnośląskiego) – łącznie na ten cel wydatkowano kwotę 244 666,14 zł, w tym pozyskano 101 220,73 zł. GSW w Sulikowie reprezentowana przez Rejonowy Związek Spółek Wodnych w Zgorzelcu wykonała konserwację gruntowną rowów melioracyjnych położonych na terenie Gminy Sulików, na długości 2 817,0 mb. Dzięki temu w 2016 r. odwodniono powierzchnię 28 ha i udrożniono urządzenia drenarskie na pow. 10 ha [20].

W ramach udzielonej dotacji dla GSW w Zgorzelcu w roku 2020 wykonano 3 501,0 mb konserwacji rowów i 1 ha drenarki, co objęło kwotę 76 127,09 zł [19]:

- konserwacja rowów: Tylice – 191,0 mb, Radomierzyce – 615,0 mb i 139,0 mb, Ręczyn – 240,0 mb, Osiek Łużycki – 84,0 mb i 695,0 mb, Kunów – 1 072,0 mb, Łągów – 165,0 mb, Żarska Wieś – 300,0 mb;
- drenarka: Tylice – 0,5 ha, Osiek Łużycki – 0,5 ha.

W 2020 r. w ramach GSW w Pieńsku również wykonano prace melioracyjne, w oparciu o zatwierdzony budżet Spółki. Łącznie, na terenie działalności GSW w Pieńsku, na urządzeniach melioracji szczegółowych, wykonano 6 905 km konserwacji gruntownej i bieżącej rowów na ogólną wartość 177 827,23 zł, co stanowiło 67% wykonania planu rzeczowego i 79% wykonania planu finansowego [18].

6. Potrzeby inwestycyjne oraz zmiany organizacyjno-prawne w celu pozyskania niezbędnej ilości wody dla rolnictwa w powiecie

6.1. Analiza problemów i propozycje rozwiązań w zakresie gospodarki wodnej w powiecie

Analiza zasobów wodnych, warunków klimatycznych, glebowych oraz obecnego stanu zasobów wodnych i infrastruktury na terenie powiatu zgorzeleckiego umożliwiła przeprowadzenie analizy SWOT obszaru pod kątem gospodarki wodą na terenach rolniczych. Analiza SWOT stanowi pierwszy krok do opracowania strategii działania w kontekście rozwiązań dla racjonalnej gospodarki wodnej w powiecie. Wyniki analizy SWOT zestawiono w tabeli 15.

Tab. 15. Analiza SWOT obszaru pod kątem gospodarki wodą na terenach rolniczych

Mocne strony	Slabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - Wystarczające zasoby wód podziemnych - Dobre zasoby wód powierzchniowych (rozwinęta sieć hydrograficzna) - Stosunkowo duży udział TUZ – istotne znaczenie dla retencji glebowej - Obecność spółek wodnych na terenie powiatu zgorzeleckiego - Aktywność nadleśnictw w prowadzeniu inwestycji z zakresu małej retencji - Rozwinęty system doradztwa rolniczego (DODR) 	<ul style="list-style-type: none"> - Niedostateczna jakość wód podziemnych - Niedostateczna jakość wód powierzchniowych - Obniżanie się poziomu wód gruntowych - Zły stan melioracji i retencji śródpolnej - Zbyt mała liczba urządzeń hydrotechnicznych i lokalnych zbiorników wodnych do gromadzenia wód opadowych - Niewłaściwe metody nawożenia będące zagrożeniem dla zasobów wodnych powiatu - Średnia jakość gleb na terenie powiatu - Wydłużające się okresy bezopadowe - Utrudniony dostęp do ewidencji obiektów i urządzeń melioracyjnych na terenie powiatu
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - Działania na rzecz utrzymania w dobrym stanie melioracji i urządzeń wodnych - Rozwój współpracy między rolnikami na poziomie lokalnym dzięki inicjatywom takim jak LPW na terenie powiatu - Badania nad alternatywnymi źródłami wody dla rolnictwa (np. odnowa wody) i nowoczesnych metod upraw (uprawy hydroponiczne) - Pozyskiwanie środków finansowych z programów dedykowanych racjonalnej gospodarce wodnej - Zmiany w ustawodawstwie w zakresie kompetencji LPW i innych instytucji mających wpływ na gospodarkę wodną powiatu - Edukacja społeczeństwa odnośnie racjonalnej gospodarki wodnej i alternatywnych źródeł wody dla rolnictwa 	<ul style="list-style-type: none"> - Postępujące zmiany klimatu i ich wpływ na zwiększenie ryzyka produkcyjnego - Niestabilna sytuacja finansowa gospodarstw rolnych zniechęcająca do realizacji inwestycji - Czynniki antropogeniczne mające wpływ na pogarszanie się jakości wód (np. zrzut zanieczyszczeń do rzek spoza granic powiatu) - Zagrożenie powodziowe w wyniku nagłych przyborów poziomu wód spowodowanych nawałnymi opadami - Skomplikowana procedura uzyskiwania pozwoleń wodnoprawnych i dofinansowań do inwestycji z zakresu gospodarki wodnej (w tym sposób rozliczania wydatkowanych środków) - Brak świadomości zmian klimatycznych i ich wpływu na działalność rolniczą - Niewielkie zainteresowanie lokalnych instytucji utworzeniem LPW na terenie powiatu - Ryzyko rezygnacji z programu LPW

6.2. Określenie celów strategicznych

Przeprowadzona analiza SWOT umożliwiła sprecyzowanie działań koniecznych do przeprowadzenia w celu poprawy stosunków wodnych na obszarze powiatu zgorzeleckiego. Priorytetem jest poprawa stanu istniejących melioracji na terenie powiatu. Wiele z nich wymaga prac konserwacyjnych

nych bądź modernizacyjnych. Ponadto należy budować nowe urządzenia do melioracji wodnych. Kompleksowe podejście do tego tematu umożliwi złagodzenie negatywnych skutków zmian klimatu.

Konieczne jest również retencjonowanie wód na obszarach rolnych. Wskazuje się tutaj budowę zbiorników retencyjnych oraz lokalne piętrzenie. Jako ciekawe rozwiązanie należy podać prototyp elastycznego, przenośnego proggu piętrzącego, który umożliwi czasowe podniesienie poziomu wody w małym cieku lub rowie (wysokość piętrzenia ok. 60 cm), co ułatwia pobór np. do nawodnień, a także do celów przeciwpożarowych czy redukcji przepływu podczas prac hydrotechnicznych.

Ważne jest również „udrażnianie” zarastających cieków – zapewnienie swobodnego przepływu poprzez wykaszanie roślinności ze skarp i dna rowów, odmulanie dna koryt rowów, usuwanie zatorów (np. tam bobrowych), naprawę uszkodzonych skarp i dna cieków.

Jako uzupełnienie wyżej wspomnianych działań, należy zapewnić wsparcie dla realizacji „małej retencji” przez rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich. Kwestie doradztwa rolniczego zostały dokładniej omówione w punkcie 7.2 Planu, jednak szczególnie istotne w tym aspekcie jest doradztwo odnośnie miejsca lokalizacji inwestycji o największym potencjale w poprawie warunków wodnych (wykorzystanie lokalnych uwarunkowań) oraz wsparcie w procesie uzyskania dofinansowania, ze szczególnym naciskiem na opracowanie niezbędnej dokumentacji.

Problemem, na który bardzo często wskazywali ankietowani, była zawiła, nadmiarowa i często wręcz (w ich mniemaniu) zbędna dokumentacja związana z pozyskiwaniem dofinansowań i realizacją inwestycji służących poprawie stosunków wodnych. Stanowi to znaczny „hamulec” dla wszelkiego rodzaju inicjatyw wodnych. Zasadnym wydaje się więc sugestia zmian prawnych w tym zakresie, aby możliwie uprościć procedurę uzyskiwania pozwoleń wodnoprawnych, opracowania oceny oddziaływania na środowisko czy pozyskiwania dotacji na realizację inwestycji wodnych.

Co ważne, zgodnie z art. 396 Ustawy Prawo Wodne, pozwolenie wodnoprawne na realizację konkretnych inwestycji wodnych nie może naruszać dokumentów planistycznych istotnych dla gospodarki wodnej i istotnych dokumentów zewnętrznych (w odniesieniu do powiatu zgorzeleckiego):

- ustaleń planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza;
- ustaleń planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów chronionych (w przypadku powiatu zgorzeleckiego są to strefy ochrony ujęć wody, a także obszarów ochrony ustawowej wskazanych w punkcie 2.3 Planu);
- ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym;
- ustaleń planu przeciwdziałania skutkom suszy;
- ustaleń krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych;
- ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, decyzji o warunkach zabudowy i decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego;
- wymagań ochrony zdrowia ludzi, środowiska, ochrony przyrody i dóbr kultury wpisanych do rejestru zabytków oraz wynikających z przepisów ustawy oraz przepisów odrębnych.

6.3. Działalność spółek wodnych

Spółki wodne to jednostki mające sprawować nadzór nad lokalnymi urządzeniami melioracyjnymi. Działania spółek wodnych nie mają jednak powiązania z planami Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, a brak koordynacji i wsparcia działa na niekorzyść realizacji ich zadań statutowych. Kwestia ta wymaga rozwiązania. W celu wsparcia działalności spółek wodnych, konieczne byłoby także zwiększenie dofinansowania prac prowadzonych przez Gminne Spółki Wodne.

Dużym problemem w zarządzaniu zasobami i infrastrukturą wodną jest również brak ewidencji obiektów i urządzeń wodnych. Warto jednak zaznaczyć, że Geoportal Dolny Śląsk Wydziału Geodezji i Kartografii Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego udostępnia bezpłatnie moduł mapowy z naniesionymi obiektami melioracyjnymi (np. przepustami, rowami, studzienkami drenarskimi). Niemniej jednak kompleksowa inwentaryzacja urządzeń melioracyjnych wraz z informacją o ich stanie, udostępniona powszechnie ułatwiłaby proces planowania inwestycji związanych z gospodarką wodną na obszarze powiatu (w tym prac konserwacyjnych, które uznane zostały za bardzo istotne w procesie poprawy warunków wodnych na obszarze powiatu zgorzeleckiego).

7. Plan działań na przyszłość – ranking inwestycji

Wnioski ze spotkań inicjujących Partnerstwo, wyniki przeprowadzonych ankiet wśród przedstawicieli lokalnej społeczności zainteresowanych udziałem w LPW oraz informacje przekazane przez urzędy gmin wchodzące w skład powiatu umożliwiają wskazanie kilku potrzeb inwestycyjnych w zakresie utrzymania wód i urządzeń wodnych:

- Odbudowa stawu do przechwycenia wód opadowych w rejonie ul. Pocztowej w Bogatyni w ramach działającej kanalizacji deszczowej.
- Prace remontowe na śluzach na rzece Nysa Łużycka.
- Prace na rowach melioracyjnych na użytkach rolnych na terenie całego powiatu (konserwacja, czyszczenie).
- Przywrócenie i oczyszczenie poniemieckich stawów, zbiorników i rowów śródpolnych.

Wskazane działania powinny zostać uszczegółowione i uzupełnione o dalsze propozycje podczas spotkań LPW w przyszłości.

8. Potrzeby związane z wiedzą i informacją na temat racjonalnej gospodarki wodą i doradztwem „wodnym” w celu zwiększenia świadomości i kompetencji rolników, mieszkańców obszarów wiejskich, w tym dzieci i młodzieży

8.1. Zapotrzebowanie na informację i promocję w zakresie gospodarki wodą, jej wykorzystania i oszczędzania

Kluczem do podjęcia działań w zakresie racjonalnej gospodarki wodnej na obszarze powiatu jest edukacja społeczeństwa. Powinna ona obejmować proces przekazywania wiedzy z zakresu hydrologii (w tym hydrologii na obszarach zurbanizowanych), gospodarki wodnej, ochrony środowiska, a także zmian klimatycznych i ich wpływu na funkcjonowanie obszarów wiejskich. Wyniki przeprowadzonych ankiet, a także przebieg spotkań, w których uczestnikami byli przede wszystkim mieszkańcy terenów wiejskich, wyraźnie wskazują na deficyt wiedzy dotyczącej tych obszarów. Istnieje zatem potrzeba wprowadzenia aktywności edukacyjnych. Formy przekazania wiedzy mogą mieć charakter tradycyjny – w postaci cyklicznych wykładów tematycznych w formie stacjonarnych spotkań, bądź też przebiegać z wykorzystaniem form nowoczesnych, m.in. nauki online.

Wśród ankietowanych najbardziej popularnymi formami przekazu okazały się kampanie informacyjne oraz warsztaty i szkolenia. Szczególnie drugie z rozwiązań może być efektywne z uwagi na wymagane większe zaangażowanie i aktywność uczestników. Należy jednak podkreślić, że ważną grupą społeczną w procesie zmiany podejścia do gospodarki wodnej są dzieci i młodzież. Zostało to również podkreślone podczas dyskusji zawiązanych w trakcie przeprowadzonych spotkań LPW. Młodzież jest podatna na przyswajanie wiedzy oraz bardziej otwarta na nowości techniczne. W ankietach jednak ta grupa społeczna była pominięta, należy więc przypuszczać, że dla młodych odbiorców niezwykle atrakcyjne okazać by się mogły kursy e-learningowe czy materiały edukacyjne do pobrania z dedykowanych stron internetowych. Forma przekazu wiedzy powinna być dostosowana do grup wiekowych.

Aktywności edukacyjne powinny być prowadzone przez osoby bądź jednostki, które na co dzień zajmują się gospodarowaniem wodą – zarówno od strony naukowej (teoretycznej), jak i praktycznej. Połączenie teorii i praktyki w zakresie nowoczesnych rozwiązań dla racjonalnej gospodarki wodnej pozwoli na realne wsparcie społeczeństwa przy realizacji celów LPW.

8.2. Zapotrzebowanie na usługi doradcze

Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego (DODR) we Wrocławiu prowadzi działania mające na celu ogólnie pojęte doradztwo w zakresie rolnictwa, zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, podnoszenia kwalifikacji zawodowych rolników i innych mieszkańców wsi. Wśród zadań DODR wyszczególnia się m.in. organizację szkoleń dla rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich, prowadzenie kampanii informacyjnych, podejmowanie działań na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi czy wypełnianie dokumentów niezbędnych do ubiegania się o przyznanie pomocy finansowanej lub współfinansowanej ze środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej lub innych instytucji krajowych i zagranicznych.

Profil działalności DODR wpisuje się więc we wcześniej wskazane zapotrzebowanie na informację i promocję w zakresie gospodarki wodnej. Zgodnie z wynikami ankiet, usługi doradcze powinny skupiać się na procesie pozyskiwania dotacji – od przygotowania właściwej dokumentacji (wsparcie w przygotowaniu dokumentów) po kierowanie do poszczególnych urzędów. Doradcy powinni ponadto stanowić wsparcie w procesie realizacji projektów służących budowie obiektów i urządzeń wodnych oraz rozliczania otrzymanych z dotacji środków.

9. Działalność Dolnośląskiego Partnerstwa ds. Wody w powiecie w przyszłości

9.1. Funkcjonowanie DPW w kolejnych latach

Inicjatywa utworzenia Lokalnego Partnerstwa ds. Wody w powiecie zgorzeleckim spotkała się z zainteresowaniem ze strony zaproszonych osób fizycznych i instytucji. Deklarację przystąpienia do DPW podpisało 2 przedstawiciele urzędów gmin oraz 2 osoby fizyczne, w tym jeden właściciel gospodarstwa rolnego. Należy jednak zaznaczyć, że pierwsze spotkania miały na celu zainicjowanie współpracy między przedstawicielami instytucji, samorządów i grup społecznych. Wydaje się zasadnym kontynuacja spotkań (odbywających się z większą częstotliwością), które umożliwią określenie problemów i potrzeb związanych z gospodarką wodną na obszarze powiatu zgorzeleckiego i w konsekwencji opracowanie planu działania (wraz z określeniem priorytetów). Umożliwi to przyciągnięcie większego grona osób zainteresowanych dołączeniem do DPW na terenie powiatu.

9.2. Partnerzy DPW

Wśród partnerów DPW powinni znaleźć się przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego (na poziomie powiatu i gmin), ale również przedstawiciele PGW Wody Polskie, Lasów Państwowych, spółek wodnych funkcjonujących na obszarze powiatu, a także Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Ponadto niezbędna jest obecność w DPW przedstawicieli społeczności lokalnej, a więc rolników i innych mieszkańców powiatu. Udział w tworzeniu DPW powinni mieć również prywatni przedsiębiorcy i inne podmioty zainteresowane tematem racjonalnej gospodarki wodnej.

9.3. Kompetencje DPW

W ramach kompetencji Dolnośląskiego Partnerstwa ds. Wody na terenie powiatu zgorzeleckiego proponuje się:

- Działalność opiniotwórczą w zakresie projektów związanych z gospodarką wodną na terenie powiatu.
- Koordynację i realizację projektów wspierających racjonalną gospodarkę wodną na terenie powiatu.
- Działalność informacyjną i edukacyjną.

9.4. Źródła finansowania DPW

Jako źródła finansowania Lokalnych Partnerstw proponuje się budżet państwa oraz fundusze unijne. Powinna być jednak dopuszczona możliwość wsparcia finansowego działań DPW przez: Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa czy Wody Polskie, z budżetów lokalnych czy też środków własnych partnerów DPW.

9.5. Umocowania prawne DPW

Lokalne Partnerstwa Wodne nie posiadają osobowości prawnej, brak również regulacji odnośnie ich funkcjonowania. Wydaje się zasadnym umocowanie prawne LPW poprzez zmianę Ustawy Prawo Wodne (Dz.U. 2017 poz. 1566), m.in. poprzez wskazanie kompetencji LPW jako organu opiniodawczego. Do najważniejszych kwestii wymagających zdefiniowania należą:

- regulamin LPW,
- organ sprawujący kontrolę nad partnerstwem,
- struktura organizacyjna LPW,
- cele LPW oraz prawa i obowiązki jego członków,
- zasady finansowania działań LPW.

10. Podsumowanie

10.1. Wnioski z poszczególnych spotkań

Podczas dotychczasowych dwóch spotkań Lokalnego Partnerstwa ds. Wody, w ramach wprowadzenia zainteresowanych w temat racjonalnej gospodarki wodnej na terenie powiatu przedstawione zostały założenia projektu DPW oraz przeprowadzone zostały wykłady tematyczne. Pierwsze spotkanie (online) odbyło się 28.05.2021 r. i obejmowało następującą tematykę:

- program „Nawadnianie” w ramach działania „modernizacja gospodarstw rolnych”,
- działania adaptacyjne i mitygujące w procesie ochrony zasobów wodnych w powiecie zgorzeleckim.

Drugie spotkanie miało miejsce 23.09.2021 r. i obejmowało następującą tematykę:

- gospodarka wodą deszczową w obliczu zmieniających się warunków meteorologicznych powiatu,
- odnowa wody i uprawy hydroponiczne,
- narzędzia prawne w procesie zarządzania zasobami wodnymi.

Po zakończeniu wykładów nastąpiło podsumowanie spotkań. Podnoszony był problem uregulowań prawnych – zbyt dużego ich skomplikowania. Rolnicy oczekują realnego wsparcia procesu pozyskiwania środków finansowych oraz uproszczenia procedur, które w obecnej formie zniechęcają do podejmowania lokalnych działań w ramach poprawy gospodarki wodnej.

10.2. Rekomendacje dla MRiRW i powiatu

W celu wsparcia działań podmiotów wykonujących inwestycje związane z lokalną retencją czy innych inwestycji, mających na celu poprawę warunków wodnych, należy przede wszystkim uprościć procedury pozyskiwania środków finansowych, a także ułatwić proces rozliczania pozyskanych już środków. Problem ten jest najczęściej wspominany w kontekście trudności w podejmowaniu działań służących racjonalnej gospodarce wodnej.

Konieczne jest również dalsze edukowanie rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich, w szczególności propagowanie aktywności edukacyjnych dla dzieci i młodzieży, w tym dalsze prowadzenie kampanii informacyjnych. Warty rozważenia jest wprowadzenie aktywności na poziomie szkół podstawowych i ponadpodstawowych, przy współpracy z uczelniami wyższymi w postaci spotkań tematycznych oraz uwzględnienie w programie nauczania treści związanych z gospodarką wodną.

Głównym problemem staje się umocowanie prawne działalności Lokalnych Partnerstw ds. Wody. Konieczne są decyzje w zakresie ustalenia kompetencji LPW oraz jednostki administracyjnej, która będzie odpowiedzialna za sprawowanie nadzoru nad działalnością Lokalnych Partnerstw, a także wyraźne wskazanie możliwości finansowania działalności LPW.

10.3. Plan działań na przyszłość

Wnioski z przeprowadzonych spotkań oraz wyniki ankiet przeprowadzonych wśród lokalnej społeczności powiatu zgorzeleckiego pozwalają na nakreślenie najpilniejszych działań na przyszłość.

Aby LPW na terenie powiatu zgorzeleckiego mogło prężnie funkcjonować, konieczne są podmioty deklarujące chęć współpracy w ramach Partnerstwa. Należy więc dążyć do zwiększenia liczby partnerów biorących czynny udział w LPW tak, aby możliwe było podjęcie dalszych działań na terenie powiatu.

Konieczne będzie zebranie potrzeb inwestycyjnych od interesariuszy z terenu powiatu oraz sprecyzowanie obszarów, w ramach których należy przeprowadzić nowe inwestycje bądź modernizację istniejących obiektów i urządzeń wodnych. Podczas spotkań nie zostały ustalone wyraźnie potrzeby w tym zakresie, co utrudniło proces wskazania realnych potrzeb inwestycyjnych na obszarze powiatu zgorzeleckiego. Należałoby również zaktualizować zestawienie danych odnośnie liczby i lokalizacji budowli wodnych w powiecie.

W ramach działań LPW nadrzędnym celem jest podjęcie projektów, które pomogłyby w odbudowie i utrzymaniu urządzeń melioracji szczegółowej na gruntach prywatnych. Brak takich projektów wskazywany jest jako jeden z głównych problemów związanych z gospodarką wodną powiatu.

11. Zakończenie

Polska jest jednym z krajów o najniższych zasobach wodnych przypadających na mieszkańca. Z roku na rok obserwowane jest zmniejszanie się zasobów wody i coraz częściej doświadcza się jej niedoborów na obszarze kraju. Czynnikiem intensyfikującym te problemy są postępujące zmiany klimatu. Globalne ocieplenie wpływa na zmianę obiegu wody w przyrodzie, co w konsekwencji prowadzi do coraz częściej występujących ekstremalnych zjawisk pogodowych. Zmiany te intensyfikują pojawianie się okresów z nadwyżką wód opadowych, przeplatanych wydłużającymi się okresami bezopadowymi.

W przypadku rolnictwa problemem jest zarówno brak wody (susza) jak i jej nadmiar (ryzyko wystąpienia powodzi). Istotnym utrudnieniem jest również wąski i często różny zakres optymalnych stanów wody dla różnych upraw.

W racjonalnej gospodarce wodą na obszarze powiatu konieczne jest utrzymanie stałej drożności i sprawności systemów melioracyjnych, a także wprowadzenie „małej retencji” w celu zatrzymania wody w okresach intensywnych opadów, a następnie wykorzystania ich w okresach niedoboru. Głównym problemem jest brak ewidencji obiektów i urządzeń melioracyjnych oraz brak systematycznej konserwacji rowów i przepustów, co prowadzi do lokalnych podtopień.

Powstanie Dolnośląskiego Partnerstwa ds. Wody na terenie powiatu zgorzeleckiego ma służyć wsparciu lokalnych działań, których celem będzie poprawa stosunków wodnych, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb wodnych w rolnictwie. DPW powinno stać się narzędziem do zawiązania współpracy między lokalnymi instytucjami mającymi realny wpływ na gospodarkę wodną powiatu, przedstawicielami gospodarstw rolnych oraz innych podmiotów zainteresowanych tą tematyką. Spotkania partnerów DPW powinny służyć propagowaniu wiedzy o zmianach klimatu, nowoczesnych rozwiązaniach w dziedzinie nawodnień w rolnictwie, stanowić miejsce wymiary poglądów oraz umożliwić wypracowanie rozwiązań w ramach dobrych praktyk gospodarowania wodą.

Spis źródeł

- [1] Wsparcie dla tworzenia lokalnych partnerstw ds. Wody (LPW). Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie. Dostęp online 29.10.2021: <https://www.cdr.gov.pl/aktualnosci-instytucje/3367-wsparcie-dla-tworzenia-lokalnych-partnerstw-ds-wody-lpw>
- [2] Podedworna-Łuczak M.: Zielono-błękitna infrastruktura w miejskich planach adaptacji do zmian klimatu. Gaz, Woda i Technika Sanitarna 2020, nr 2 s. 10–12.
- [3] Dolnośląskie Partnerstwo ds. Wody. Relacja Dolnośląskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego. Dostęp online 20.10.2021: <https://www.dodr.pl/relacje,813-dolnoslaskie-partnerstwo-ds-wody>
- [4] Ustawa z dn.20 lipca 2017 r. Prawo Wodne (Dz. U. 2017 poz. 1566).
- [5] Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie. Informacje ogólne. Dostęp online 29.10.2021: <https://www.wody.gov.pl/o-wodach-polskich/informacje-ogolne>
- [6] Zydel B., Kubalski G.P.: Wykonywanie przez starostów zadań związanych z funkcjonowaniem spółek wodnych. Związek Powiatów Polskich nr 9, 2021. Dostęp 29.10.2021: <https://zpp.pl/storage/files/2021-02//a9953853b8240137398533390cf093d47631.pdf>
- [7] Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych.
- [8] Program Ochrony Środowiska dla powiatu zgorzeleckiego na lata 2019 – 2022 z perspektywą do roku 2026. Zgorzelec, maj 2019 r. Dostęp online: 29.10.2021: <https://archiwalnybip.powiatzgorzelecki.pl/attachments/article/627/PO%C5%9A%20Powiat%20Zgorzelecki%20wersja%201%2020.05.2019.pdf>
- [9] Kamiennogórska Specjalna Strefa Ekonomiczna Małej Przedsiębiorczości (<http://ssemp.pl/>).
- [10] Dane z Powszechnego Spisu Rolnego 2010.
- [11] Rejestr upraw w gminach. Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Dostęp online 29.10.2021: <https://rejestrupraw.arimr.gov.pl/#>.
- [12] Kaszubkiewicz J. i in.: Stan gleb użytkowanych rolniczo na obszarze Sudetów i Przedgórze Sudeckiego. Wyd. Uniwersytetu Przyrodniczego WE Wrocławiu, Wrocław 2011.
- [13] Dane z Systemu Monitoringu Suszy Rolniczej (IUNG; <https://susza.iung.pulawy.pl/>).
- [14] Dane meteorologiczne udostępnione przez Niemiecką Służbę Pogodową (Wetter und Klima – Deutscher Wetterdienst, DWD).
- [15] Klimat Polski 2020. Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowy Instytut Badawczy. Dostęp online 20.10.2021: <https://www.imgw.pl/sites/default/files/2021-04/imgw-pib-klimat-polski-2020-opracowanie-final-pojedyncze-min.pdf>.
- [16] Charakterystyka gminy Zgorzelec. Stan Środowiska. Poznań 2013. Dostęp online 20.10.2021: <https://bip.gmina.zgorzelec.pl>.
- [17] Raport o stanie gminy Sulików 2020. 29.05.2020. Dostęp online 20.10.2021: http://bip.sulikow.pl/zalaczniki/9188/RAPORT_O_STANIE_GMINY_SULIKOW_za_2019_r_02-07-2020_13-30-21.pdf
- [18] Raport o stanie Miasta i Gminy Pieńsk za rok 2020. Dostęp online 20.10.2021: <https://piensk.bip.net.pl/kategorie/47-raport-o-stanie-gminy>.
- [19] Raport o Stanie Powiatu Zgorzeleckiego za 2020 r. Dostęp online 20.10.2021: <https://powiatzgorzelecki.pl/raport-o-stanie-powiatu-zgorzeleckiego-za-2020-r/>.
- [20] http://sulikow.pl/na-skroty/aktualnosci/a_931,konserwacja-rowow-na-terenie-gminy-sulikow
- [21] Zarys opracowania dotyczący rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa województwa dolnośląskiego do 2030 r. Wrocław 2017.

Załączniki

- Załącznik nr 1.** Wyniki ankiety na potrzeby Wieloletniego Planu Strategicznego dotyczącego Dolnośląskiego Partnerstwa ds. Wody (DPW) na terenie powiatu zgorzeleckiego
- Załącznik nr 2.** Obszary chronione powiatu zgorzeleckiego

Załącznik nr 1

Wyniki ankiety na potrzeby Wieloletniego Planu Strategicznego dotyczącego Dolnośląskiego Partnerstwa ds. Wody (DPW) na terenie powiatu zgorzeleckiego

Liczba wypełnionych ankiet: 22

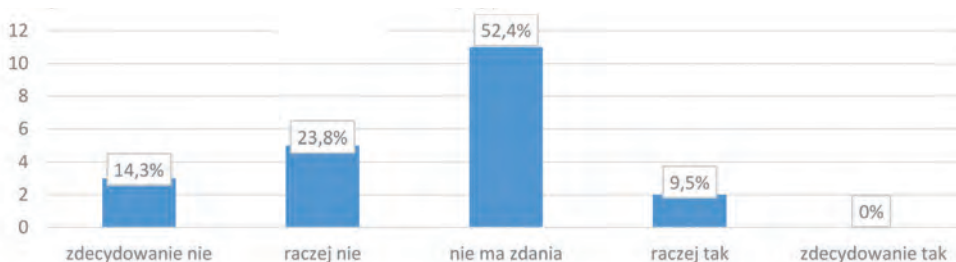
- 1. W jakim charakterze przystępuje Pan/Pani do DPW:**
  - a. jednostka samorządu terytorialnego – 1 ankietowany,
  - b. instytucja państwowa – 2 ankietowanych,
  - c. spółka wodna – 0 ankietowanych,

- d. gospodarstwo rolne – 18 ankietowanych,
- e. działalność gospodarcza – 0 ankietowanych,
- f. organizacja pozarządowa – 0 ankietowanych,
- g. innym – 1 ankietowany (państwowa jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej).

2. Czy uważa Pan/Pani, że DPW pomoże wesprzeć rozwiązania ukierunkowane na poprawę stosunków wodnych w powiecie?

3. Czy na przystąpienie Pana/Pani do DPW miał wpływ program pilotażowy w powiecie kamiennogórskim zrealizowany w roku 2020?

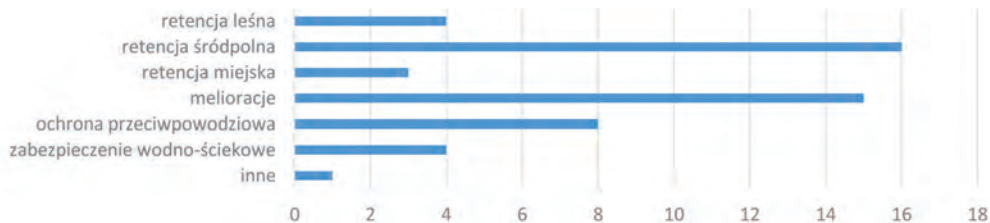
*UWAGA: 1 ankietowany nie udzielił odpowiedzi na pytanie.

4. Jakie działania mające na celu poprawę stosunków wodnych powinny być rozwijane w powiecie?

*Inne: naprawa infrastruktury na polach (rowy, stawy, spiętrzenia)

5. Które obszary gospodarki wodnej w powiecie wymagają inwestycji (maksymalnie trzy)?

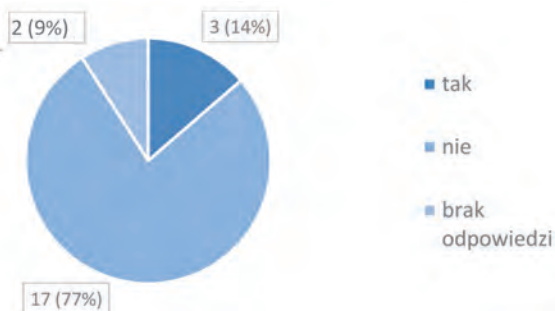

*Inne: Elektrownie wodne.

6. Czy uważa Pan/Pani, że dotychczas i aktualnie ogłaszane konkursy i programy, mające na celu pozyskanie środków na inwestycje związane z poprawą stosunków wodnych w powiecie, są wystarczające?

7. Czy w perspektywie finansowej 2014-2020 zgłaszał/a i zrealizował/a Pan/Pani inwestycje mające na celu poprawę stosunków wodnych?

*UWAGA: 2 ankietowanych nie udzieliło odpowiedzi na pytanie.

Jeśli tak, to ile, czego dotyczyły i na jakie kwoty?

Brak odpowiedzi.

8. Ile wniosków o finansowanie inwestycji mającej na celu poprawę stosunków wodnych spotkało się z decyzją odmowną?

Brak odpowiedzi.

9. Czy uważa Pan/Pani, że pozyskanie środków z programów celowych finansowanych ze środków Unii Europejskiej w perspektywie finansowej 2014-2020 było łatwo osiągalne?

*UWAGA: 2 ankietowanych nie udzieliło odpowiedzi na pytanie.

10. Czy uważa Pan/Pani, że forma rozliczenia była czytelna i zrozumiała?

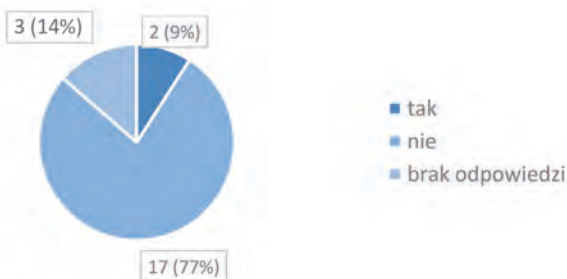
*UWAGA: 3 ankietowanych nie udzieliło odpowiedzi na pytanie.

11. Co zmieniłby/łaby Pan/Pani w procesie pozyskania, raportowania i rozliczania środków finansowych?

6 ankietowanych udzieliło następujących odpowiedzi:

- Uproszczenie procedury. (2 odpowiedzi)
- Ograniczenie dokumentów.
- Uproszczenie procedur, zbyt wiele dokumentów.
- Uproszczenie procedur i postępowań w tym zakresie.
- Raportowanie i rozliczanie środków stało się bardzo skomplikowane, problematyczne i czasochłonne. W poprzedniej edycji MRN przy 10 zbiornikach całą inwestycję prowadziły 2 osoby. Na chwilę obecną przy 5 zbiornikach zajmują się tym 4 osoby.

12. Czy w latach 2014-2020 składał/a Pan/Pani wniosek o wydanie pozwolenia wodno-prawnego/zgody wodnoprawnej na potrzeby realizacji przyszłej inwestycji?

13. Czy uważa Pan/Pani, że przepisy w tym zakresie są czytelne i zrozumiałe?

14. Co zmieniłby/łaby Pan/Pani w procesie pozyskania zgody wodnoprawnej?

3 ankietowanych udzieliło następujących odpowiedzi:

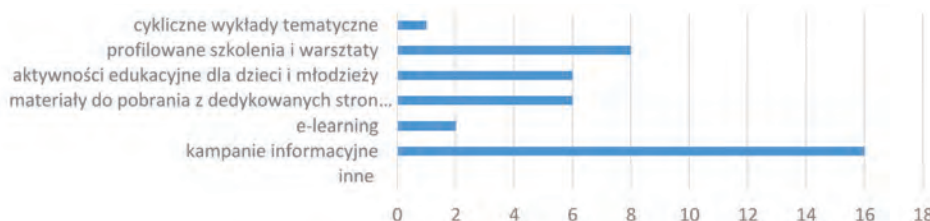
- Zwiększenie czytelności.
- Uproszczenie procedur i postępowań w tym zakresie.
- Terminowość.

15. Czy Pan/Pani uważa, że wiedza o stosunkach wodnych w powiecie (mieszkańcy, urzędy, etc.) jest znana i dostępna?

*UWAGA: 1 ankietowany nie udzielił odpowiedzi na pytanie.

16. Jaką formą przekazania wiedzy i kształtowania świadomości o stosunkach wodnych byłby/łaby Pan/Pani zainteresowany/a (maksymalnie trzy):

17. Czy w Pana/Pani najbliższej okolicy występuje źródło wody, które może zasilać potencjalną inwestycję wodną?

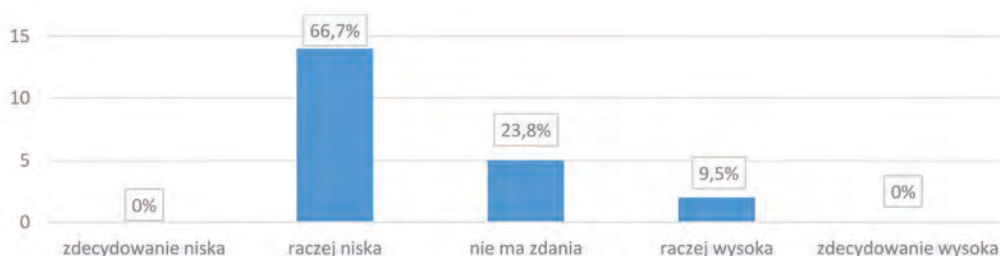
*UWAGA: 2 ankietowanych nie udzieliło odpowiedzi na pytanie.

18. Jeśli „tak” to jakie?

6 ankietowanych udzieliło następujących odpowiedzi:

- Staw.
- Cieki wodne. (2 odpowiedzi)
- Wody gruntowe.
- Pokłady wody podziemnej w okolicy.
- Rzeka Czerwona Woda.

19. Jaka jest dostępność Pana/Pani potencjalnej inwestycji wodnej do korzystania z wód gruntowych?

*UWAGA: 1 ankietowany nie udzielił odpowiedzi na pytanie.

20. Czy na obszarze Pana/Pani działalności występują obszary przyrodnicze i/lub krajobrazowe podlegające ustawowej ochronie?

*UWAGA: 1 ankietowany nie udzielił odpowiedzi na pytanie.

21. Czy Pan/Pani uważa, że przepisy w tym zakresie uzyskania oceny oddziaływania na środowisko są czytelne i zrozumiałe?

22. Co zmieniłby/łaby Pan/Pani w procesie oceny oddziaływania na środowisko?

4 ankietowanych udzieliło następujących odpowiedzi:

- *Dobro gospodarcze i bytowe ludzi.*
- *Dofinansowanie do przydomowych oczyszczalni.*
- *Uproszczenie procedur i postępowań w tym zakresie.*
- *Terminowość.*

23. Czy Pan/Pani uważa, że inwestycje wodne powinny uwzględnić możliwość wykorzystania obiektu również na cele turystyczne?

*UWAGA: 1 ankietowany nie udzielił odpowiedzi na pytanie.

24. Czy Pan/Pani uważa, że inwestycje wodne powinny uwzględniać możliwość wykorzystania obiektu również na cele edukacyjne?

*UWAGA: 1 ankietowany nie udzielił odpowiedzi na pytanie.

25. Czy Pan/Pani uważa, że w powiecie są obiekty i urządzenia wodne, w tym hydrotechniczne i melioracyjne, które wymagają remontu?

*UWAGA: 1 ankietowany nie udzielił odpowiedzi na pytanie.

26. Jeśli „tak” to jakie i gdzie są zlokalizowane?

6 ankietowanych udzieliło następujących odpowiedzi:

- W każdej miejscowości są stare zaniedbane zbiorniki wodne i stawy, itd. oraz rowy
- Melioracje podstawowe.
- Nysa Łużycka.
- Pieńsk, śluzy na rzece Nysa Łużycka.
- Rzeki Nysa i Czerwona Woda.
- Przywrócenie i oczyszczenie rowów międzypolnych, stawów i zbiorników wodnych.

27. Czy Pan/Pani uważa, że w powiecie są obiekty i urządzenia wodne, w tym hydrotechniczne i melioracyjne, które wymagają odbudowy?

*UWAGA: 3 ankietowanych nie udzieliło odpowiedzi na pytanie.

28. Jeśli „tak” to jakie i gdzie są zlokalizowane?

2 ankietowanych udzieliło następujących odpowiedzi:

- Rowy, strumyki itd. między polami, które wymagają odbudowy.
- Nysa Łużycka, Kościel.

29. Czy Pan/Pani uważa, że na obszarze powiatu są odczuwalne skutki zmiany klimatu?

*UWAGA: 1 ankietowany nie udzielił odpowiedzi na pytanie.

30. Jeśli „tak” to jakie?

10 ankietowanych udzieliło następujących odpowiedzi:

- Susza. (3 odpowiedzi)
- Klimat – nawet Indianie wiedza, że się zmienia, Grenlandia kiedyś była zieloną wyspą, w Egipcie było 7 lat suchych i 7 mokrych, wszystko jasne.
- Brak opadów atmosferycznych.
- Brak opadów atmosferycznych, wysokie temperatury.
- Niski poziom wód gruntowych i susza.
- Wysokie temperatury (maj).
- Susza 2019-2020.
- Obniżenie poziomu wód gruntowych, długotrwałe susze, występowanie gwałtownych zjawisk atmosferycznych (ulewne deszcze, lokalne powodzie, itp.).

31. Czy Pan/Pani uważa, że wiedza o skutkach zmian klimatu w powiecie (mieszkańcy, urzędy, etc.) jest znana i dostępna?

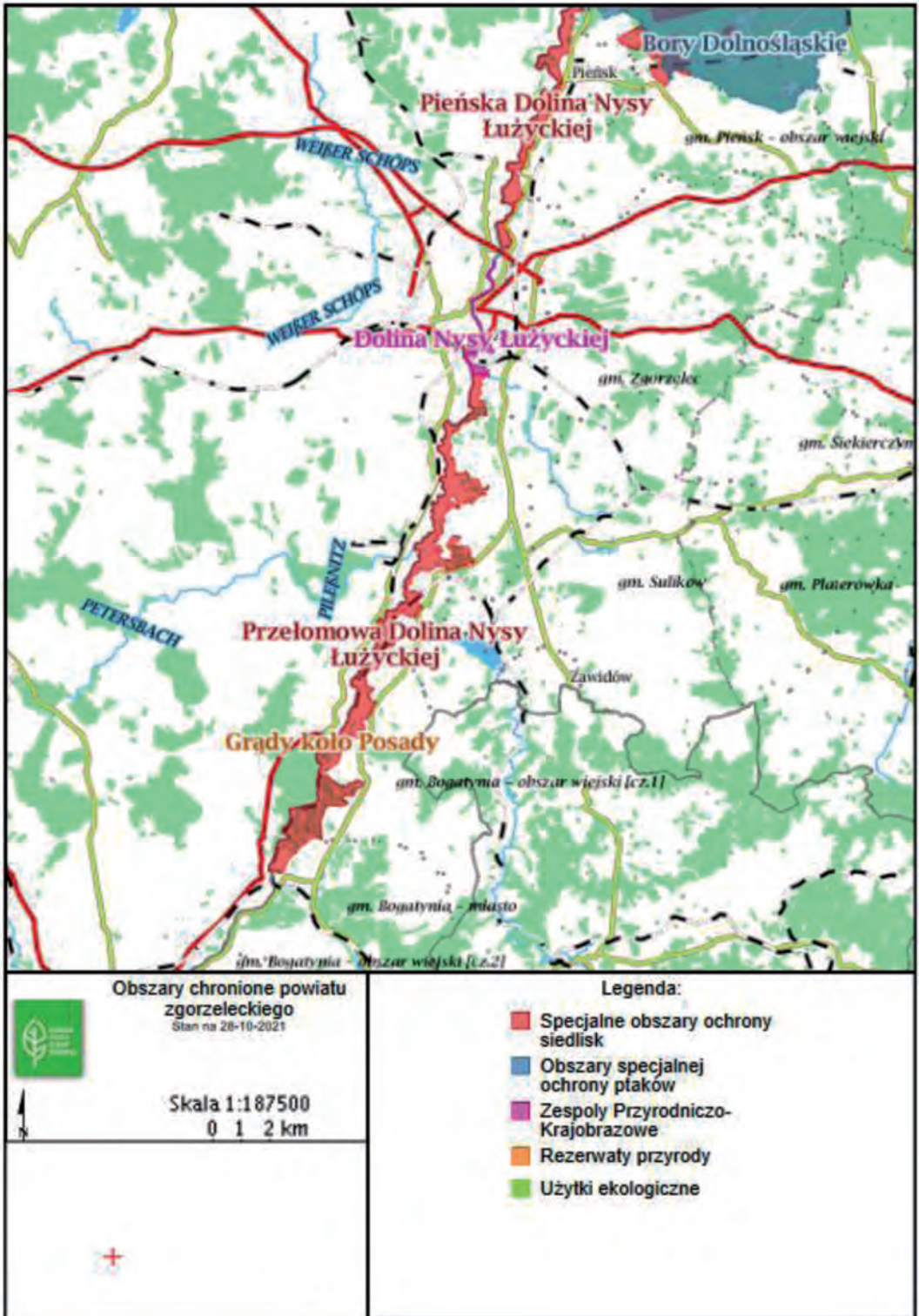

32. Czy Pan/Pani uważa, że działania podejmowane w kierunku przeciwdziałania negatywnym skutkom zmian klimatu na terenie powiatu są wystarczające?

- 33.** Proszę krótko opisać zakres działalności Pana/Pani jednostki/działalności (jeżeli jest, proszę o podanie strony internetowej i/lub profilu w mediach społecznościowych).
1 odpowiedź (uwzględniona w niniejszym opracowaniu).
- 34.** Czy chciałby/łaby Pan/Pani poruszyć inny temat nie przedstawiony powyżej lub podzielić się doświadczeniem, w ramach LPW, które byłoby zasadne zamieścić w raporcie? Jeżeli tak, proszę krótko opisać poniżej.
- Należy odnawiać, oczyszczać i pozwalać ludziom na przywracanie zbiorników i strumyków, które są obecne w lasach i na polach.

Załącznik 2

Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego
ul. Zwycięska 8, 53-033 Wrocław
centrala: 71 339 80 21 (22), sekretariat: tel. 71 339 86 56, faks: 71 339 79 12
e-mail: sekretariat@dodr.pl, www.dodr.pl